

**UCHWAŁA NR XXX/376/2014
RADY GMINY ŁODYGOWICE**

z dnia 27 marca 2014 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łodygowice na lata 2014-2024
oraz Programu Pomocy Dziecku i Rodzinie Gminy Łodygowice na lata 2014 - 2016**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013r. poz. 594 z późn.zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 110 ust. 1, 4 i 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013r. poz. 182) i art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 135)

RADA GMINY ŁODYGOWICE uchwala co następuje :

§ 1. 1. Przyjmuje Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łodygowice na lata 2014-2024 określoną w Załączniku do niniejszej Uchwały.

2. Przyjmuje Program Pomocy Dziecku i Rodzinie Gminy Łodygowice na lata 2014-2016 określonego w Załączniku do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łodygowice.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Łodygowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Łodygowice oraz w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodygowicach.

Przewodniczący Rady Gminy
Łodygowice

Czesław Wandzel

Załącznik
do Uchwały Nr XXX/376/2014
Rady Gminy Łodygowice
z dnia 27 marca 2014 r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ŁODYGOWICE
NA LATA 2014-2024**

Łodygowice 2014

WSTĘP

I. REGULACJE PRAWNE

1. KORELACJA STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

II. DIAGNOZA SYTUACJI MIESZKAŃCÓW GMINY ŁODYGOWICE

WYBRANE ELEMENTY

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁODYGOWICE

2. RODZINA W SYSTEMIE POMOCY SPOŁECZNEJ

3. BEZROBOCIE

4. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA CHOROBA, STAROŚĆ

5. PROBLEM UZALEŻNIENIA

6. PRZEMOC

7. KWESTIA OSÓB KIEROWANYCH DO DOMOW POMOCY SPOŁECZNEJ

8. ANALIZA SWOT

III. ZASOBY OŚRODKA

1. ZASOBY LUDZKIE

2. ZASOBY MATERIALNE

3. ZASOBY ZEWNĘTRZNE, PARTNERZY OŚRODKA

IV. ADRESACI STRATEGII

V. CELE STRATEGII

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

VII. MONITORING I EWALUACJA

VIII. SPIS TABEL

IX.SPIS WYKRESÓW

WSTĘP

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. Jest tutaj także pokazany związek analizy z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.

Celem polityki społecznej jest zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialnych jak i niematerialnych wszystkich grup społecznych. Szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny, której funkcje i struktura współcześnie ulegają zmianie, jednak pozostaje ona podstawową komórką społeczną.

Rodzina nadal zagrożona jest licznymi czynnikami patologicznymi, które mogą uczynić ją dysfunkcyjną. Główne problemy zagrażające rodzinom to m. in. ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, alkoholizm, przemoc w rodzinie. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Za niezbędne należy uznać wsparcie rodzin i jednostek w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, aby mogły czynnie uczestniczyć w rozwoju zarówno gospodarczym jak i społecznym gminy.

Współczesny rozwój gospodarczy trudno wyobrazić sobie bez udziału ekonomii społecznej. Priorytetowym kierunkiem ekonomii społecznej jest działanie na rzecz ludzi, ale w powiązaniu z celami gospodarczymi. Istotnym jej elementem jest odbudowanie wiary we własne możliwości osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Niejednokrotnie oznacza to powrót na rynek pracy, co może stanowić najskuteczniejszy sposób zapobiegania biedzie. W interesie społecznym i ekonomicznym gminy jest zatem tworzenie dogodnych warunków do funkcjonowania istniejących i powstawania nowych podmiotów w obszarze ekonomii społecznej.

Celem Strategii jest nie tylko zasygnalizowanie najważniejszych problemów społecznych gminy, ale też wyznaczenie celów, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji rodzin, osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Realizacja kierunków polityki społecznej, którą wyznacza Strategia powinna odbywać się zgodnie z zasadą partnerstwa kobiet i mężczyzn w życiu społecznym oraz w atmosferze działań na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji płci.

I. REGULACJE PRAWNE

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łodygowice na lata 2014-2024 oraz jej wdrażanie, odpowiada właściwym obowiązującym przepisom prawnym.

Podstawę prawną niniejszej Strategii stanowią art. 16b, art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U.2013 poz. 182), który określa, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, zgodnie z przepisem art. 176 pkt 1 w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz. 135)

I. 1. KORELACJA STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI KRAJOWYMI

I REGIONALNYMI

Na szczeblu krajowym podstawowym dokumentem jest Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013, która została przyjęta przez Radę Ministrów 13 września 2005 roku. Strategia została opracowana w oparciu o myśl, że „odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która przynosi korzyści wszystkim obywatelom i całemu społeczeństwu. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększaniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach, m.in. na rynku pracy.” Tak przyjęta Strategia zakłada równy dostęp do praw społecznych, poprawę warunków i funkcjonowania nie tylko rodzin, ale także wsparcie grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a wszystko to przy demokratycznym współuczestnictwie obywateli.

Dokumentem wyznaczającym kierunki polityki społecznej w województwie śląskim jest Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020, uchwalona przez Sejmik Województwa Śląskiego w dniu 24 kwietnia 2006 roku. Dokument określa działania zmierzające do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców regionu. Do priorytetów polityki społecznej, ujmowanych w perspektywie społeczeństwa obywatelskiego, zaliczono: wspieranie rodzin, rozwój ekonomii społecznej, ochronę dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej, aktywizację osób niepełnosprawnych, przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych, integrację systemu pomocy społecznej oraz bezpieczeństwo publiczne.

Strategia rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Łodygowice na lata 2014-2024 wpisuje się w oba ww. dokumenty.

II. DIAGNOZA SYTUACJI MIESZKAŃCÓW GMINY ŁODYGOWICE

WYBRANE ELEMENTY

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego gmina Łodygowice na dzień 31 grudnia 2012 roku liczyła 13.925 mieszkańców, w tym kobiet 7.089. Na dzień 31 grudnia 2011 roku liczyła 13.736 mieszkańców, w tym 7.023 to kobiety. Liczba osób w wieku produkcyjnym to 8.716, w roku 2011 – 8096, natomiast w wieku przedprodukcyjnym 2.777, a w roku 2011 – 3.098, i wiek poprodukcyjny to w 2012 roku 2.432, a w 2011 – 2.542. Szczegółowe dane demograficzne przedstawia poniższa tabela.

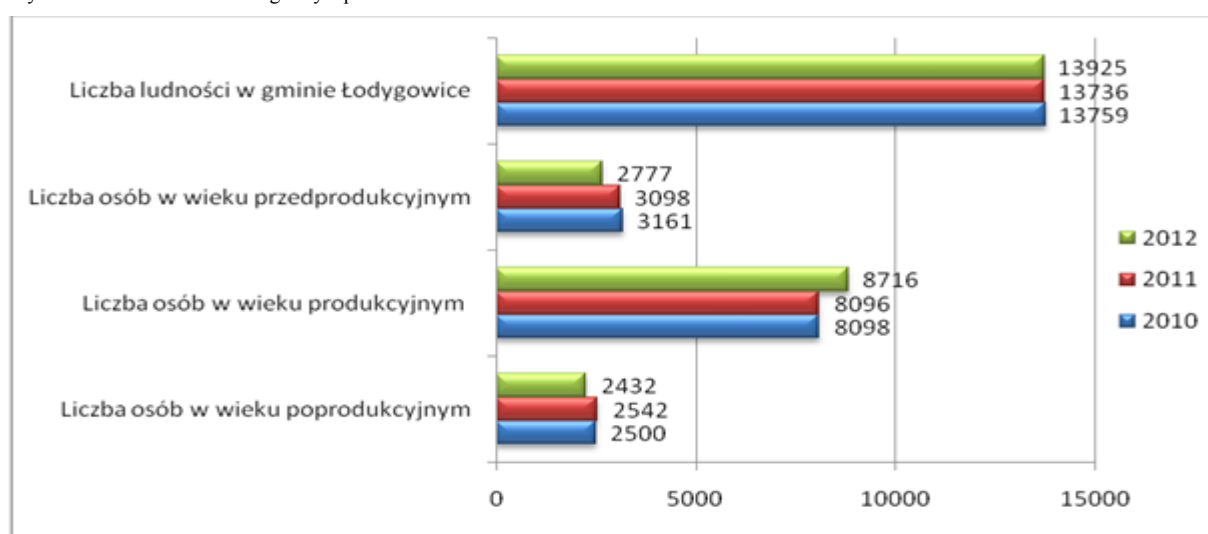
Tabela nr 1. Liczba ludności gminy z podziałem na wiek

Rodzaj danych	lata		
	2010	2011	2012
Liczba ludności w gminie Łodygowice	13.759	13.736	13.925
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	3.161	3.098	2.777
Liczba osób w wieku produkcyjnym	8.098	8.096	8.716
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2.500	2.542	2.432
Liczba kobiet	7.049	7.023	7.089
Liczba mężczyzn	6.710	6.713	6.836

Dane: Dział Ewidencji Ludności gminy Łodygowice i GUS

Z powyższej tabeli wynika, że liczba osób w wieku przedprodukcyjnym maleje w stosunku do roku 2011 wynosi 89,64%, do 2010 – 87,85%. W wieku produkcyjnym można zauważyć, że liczba osób zwiększyła się w stosunku do lat ubiegłych – do roku 2011 o 7,66%, do 2010 roku o 7,63% natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym maleje w stosunku do roku 2011 wynosi 95,67%, a do roku 2010 – 97,28%.

Wykres nr 1. Liczba ludności gminy z podziałem na wiek

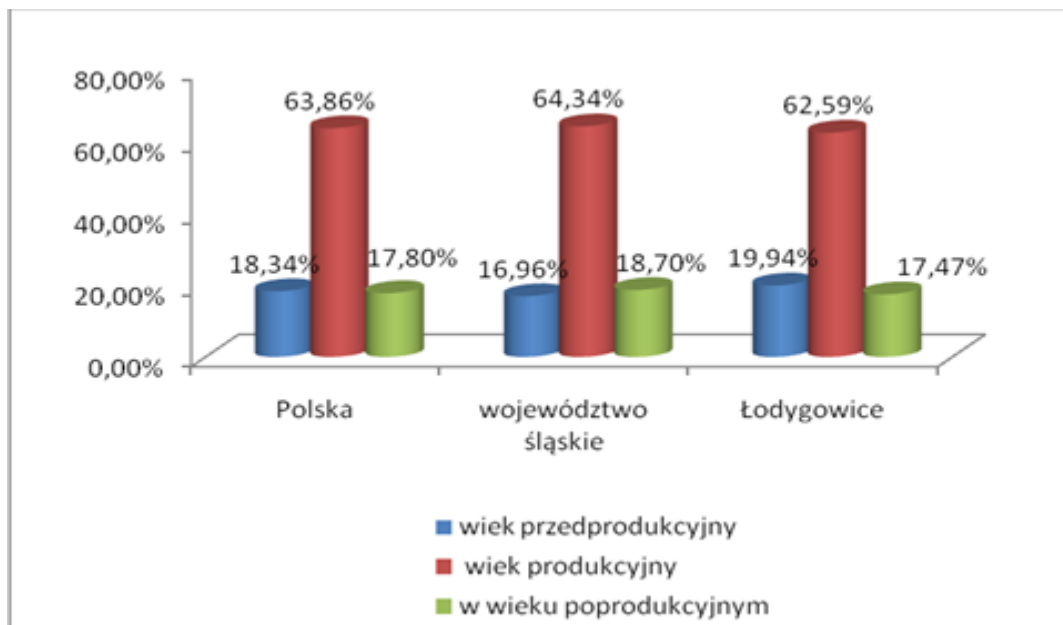

Powyższy wykres przedstawia ludność gminy Łodygowice w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym w latach 2010/2012

W 2012 roku na 8.716 osób w wieku produkcyjnym przypadało 5.209 osób nieprodukcyjnych. W konsekwencji przewiduje się, że w gminie Łodygowice się do 2024 roku dokonają się następujące zmiany: stopniowo będzie zmniejszać się liczba dzieci i młodzieży, zmniejszać będzie się też liczba osób w wieku produkcyjnym, gdyż w 2012 roku osób podejmujących pracę w przedziale wiekowym 41 – 60 lat jest 3.810 osób. Ponadto widoczny jest wzrost osób migrujących z terenu gminy. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 20-35 lat. Poza granicami kraju przebywa ok. 70 osób co stanowi 0,5% populacji mieszkańców gminy, którzy legalnie zmienili stałe miejsce zamieszkania. Natomiast przypuszczalna liczba osób przebywających poza granicami państwa w celach zarobkowych nie jest możliwa do oszacowania, ponieważ nadal pozostają zameldowane na terenie naszej gminy. Zatem zmniejszy się przyrost osób w wieku produkcyjnym. Zjawisko takie może mieć negatywny skutek dla nowych osób w wieku poprodukcyjnym, dla których nie będzie możliwe wypłacanie świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego.

Porównanie danych procentowych dotyczących struktury ludności kraju, województwa oraz gminy Łodygowice – dane na 31-12-2012 przedstawia poniższy wykres

Wykres nr 2. Liczba ludności gminy z podziałem na wiek w stosunku do kraju i województwa

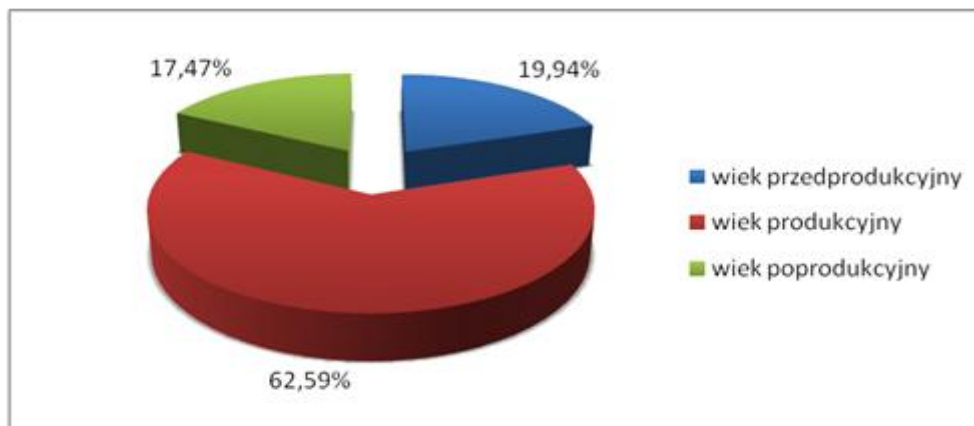

Dane: GUS

Liczba osób w poszczególnym przedziale wiekowym z terenu gminy Łodygowice kształtuje się porównywalnie w skali województwa śląskiego oraz całego kraju.

Poniższy wykres przedstawia dane procentowe dotyczące struktury wiekowej mieszkańców gminy Łodygowice

Wykres nr 3. Struktura wiekowa ludności gminy Łodygowice

Dane: Dział Ewidencji Ludności gminy Łodygowice oraz GUS

Zasadniczy wpływ na kształtowanie się polityki społecznej zarówno w Polsce, województwie śląskim i gminie Łodygowice mają procesy demograficzne. Zmienia się model rodziny przede wszystkim małdzietność, czy samotne rodzicielstwo, wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych, rozpad małżeństw, migracje zagraniczne. Widoczny jest również proces starzenia się i umieralności społeczności lokalnej. W roku 2010 odnotowano 134 zgony; w 2011 – 147, a w 2012 – 123. Maleje zatem liczba osób poprodukcyjnych. Maleje również liczba urodzeń. W 2010 urodziło się 157 dzieci, 2011r. –145, 2012r. – 145. Zatem przewiduje się do 2024 roku zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym.

W związku z realizacją projektów systemowych, poradnictw specjalistycznych, jest więcej osób podejmujących zatrudnienie. Również w dużej mierze przyczynia się do tego prowadzona praca socjalna przez pracowników socjalnych ops – w tym szczególne monitorowanie aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy. W ramach realizacji kontraktu socjalnego prowadzi się kartę aktywności bezrobotnego, na podstawie której zobowiązuje się beneficjentów ops do aktywnego poszukiwania pracy (kontakty z potencjalnymi pracodawcami, potwierdzone pieczętkami danych zakładów). Ponadto współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Żywcu i zawarte porozumienia dają możliwość kierowania osób bezrobotnych do prac społecznie-użytecznych. Prace społecznie użyteczne i roboty publiczne są narzędziami przewidzianymi w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, które łączą sferę społeczną ze sferą zawodową. Analiza ustawowego usytuowania prac społecznie użytecznych pozwala stwierdzić, że są one najbardziej pomocowo-społecznym narzędziem w obszarze promocji zatrudnienia.

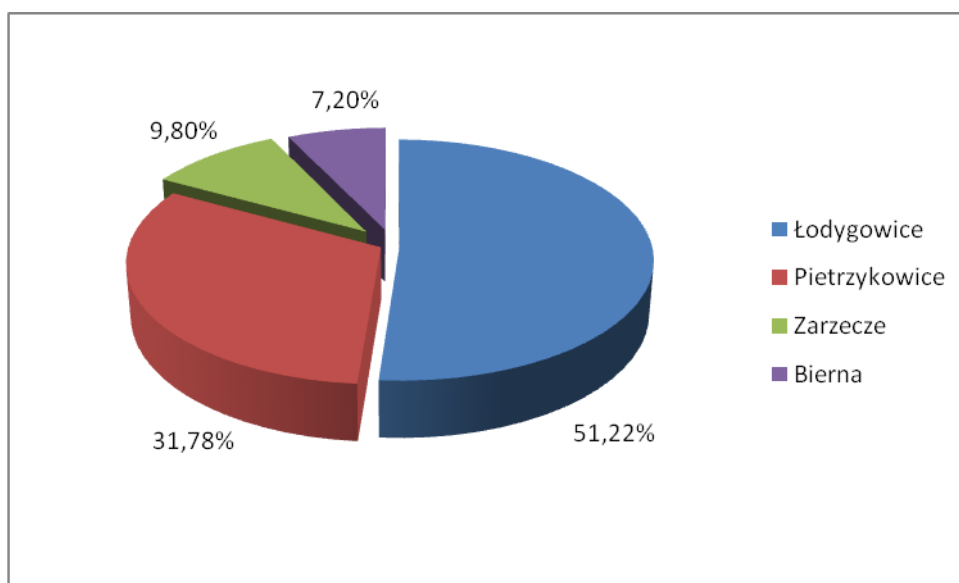
Przystąpienie do Projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego przyczyniło się do nabycia nowych umiejętności zawodowych bądź przekwalifikowania zawodowego bezrobotnych mieszkańców gminy Łodygowice.

II.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁODYGOWICE

Gmina Łodygowice należy administracyjnie do powiatu żywieckiego (województwo śląskie). Położona jest wzdłuż tras komunikacyjnych, kolejowej i drogowej na kierunku północ – południe, relacji Katowice – Żywiec. Od wschodu i południowego -wschodu graniczy z miastem Żywcem (w większości poprzez Jezioro Żywieckie), od północy z gminą Czernichów. Od zachodu sąsiaduje z gminami Buczkowice i Wilkowice, zaś od południowego zachodu z gminą Lipowa. Jest to jedna z największych gmin powiatu żywieckiego, położona u podnóża Beskidu Małego i Śląskiego, nad Jeziorem żywieckim powstałym ze spiętrzenia w Tresnej wód Soły w roku 1967. Jest doskonałym miejscem wypoczynku, atrakcyjnym zwłaszcza dla wędkarzy, żeglarzy, amatorów windsurfingu i kajakarstwa. Nad jeziorem żywieckim we wsi Zarzecze powstały liczne ośrodki żeglarskie, wypoczynkowe i pola namiotowe. Dla miłośników koni czekają: stadnina w Łodygowicach i kilka gospodarstw agroturystycznych w całej gminie.

Obecnie obszar gminy wynosi 3520 ha (35,2 km²). Strukturę administracyjną gminy tworzą: Łodygowice (7.133 mieszkańców, 1.780 ha powierzchni), Pietrzykowice (4.425 mieszkańców, 990 ha powierzchni), Zarzecze (1.365 mieszkańców, 183 ha powierzchni) oraz Bierna (1.002 mieszkańców, 567 ha powierzchni).

Wykres nr 4. Ludność zamieszkała w poszczególnych sołectwach gminy Łodygowice

Dane: Dział Ewidencji Ludności gminy Łodygowice

W gminie zlokalizowane są zakłady przemysłowe, dające pracę miejscowym i dojeżdżającym pracownikom. Jest też kilkadziesiąt małych, rodzinnych przedsiębiorstw. Łącznie odnotowano 886 podmiotów (przedsiębiorców), których głównym miejscem wykonywania działalności jest teren gminy Łodygowice.

Na terenie gminy funkcjonują 4 przedszkola, 5 szkół podstawowych, 4 gimnazja, 1 szkoła ponadgimnazjalna. Ogółem wg danych z Systemu Informacji Oświatowej w roku 2011/2012 uczęszczało 1841 uczniów (w tym dzieci w wieku przedszkolnym), a w 2012/2013 – 1781. Zauważalny jest niż demograficzny gdyż zmniejszyła się o 3,26% liczba uczniów uczęszczających do placówek szkolnych. Do Przedszkoli i Oddziałów Przedszkolnych przy Szkołach podstawowych uczęszczało łącznie 405 dzieci w roku szkolnym 2011/2012, a w roku 2012/2013 uczęszczało 397 o ok. 2% mniej. W szkołach podstawowych w roku 2011/2012 uczęszczało 851 uczniów, a w 2012/2013 – 842 tj. o 1,06% mniej uczniów. W szkołach gimnazjalnych w 2011/2012 – 462 uczniów, a w 2012/2013 – 449 – 2,81% mniej i w Szkole ponadgimnazjalnej tj. Liceum Ogólnokształcące w 2011/2012 – 123, a 2012/2013 – 93 uczniów, a więc o 24,39% mniej. Zauważalny jest znaczny spadek liczby młodzieży urodzonej po 1995 roku.

Mieszkańcy gminy Łodygowice znajdują opiekę w 2 ośrodkach zdrowia oraz w 12 gabinetach prywatnych.

II. 2. RODZINA W SYSTEMIE POMOCY SPOŁECZNEJ

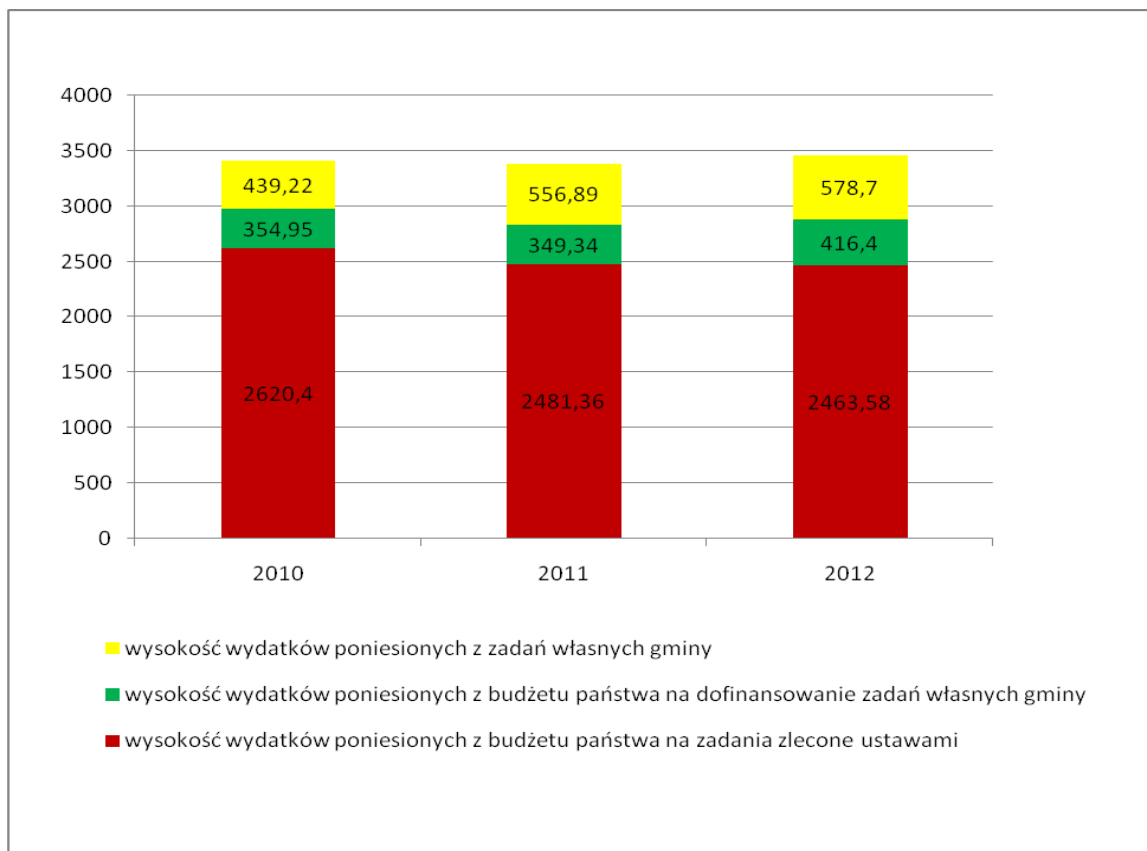
Według ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który został powołany na mocy ustawy o pomocy społecznej z dnia 29 listopada 1990 roku przez Gminną Radę Narodową w Łodygowicach Uchwałą Nr XII/47/90 z dnia 26 kwietnia 1990 roku.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodygowicach realizuje zadania zgodnie z obowiązującymi ustawami m. in. o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, funduszu alimentacyjnym oraz wynikające z innych przepisów dotyczących polityki społecznej. Finansowany jest z dwóch źródeł: budżetu państwa i budżetu gminy. Wyłącznie z budżetu państwa finansowane są zasiłki stałe; świadczenia rodzinne; fundusz alimentacyjny; ubezpieczenia zdrowotne i społeczne od niektórych świadczeniobiorców; zasiłki okresowe do wysokości gwarantowanej ustawą o pomocy społecznej. Ze środków własnych gminy finansowane są: w części zasiłki okresowe; a także zasiłki celowe; specjalne zasiłki celowe; zasiłki celowe zwrotne; pokrycie wydatków za pobyt w domu pomocy społecznej oraz noclegowniach; dożywianie uczniów i rodzin w 40%. Do dofinansowania dożywiania i zasiłków okresowych, GOPS otrzymał dotację z budżetu państwa, podobnie jak do kosztów utrzymania i wynagrodzeń pracowników socjalnych.

Wykres nr 5. Wysokość wydatków poniesionych przez GOPS w latach 2010 – 2012 (w tys. złotych)

Dane: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodygowicach

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

Dane liczbowe przedstawiają wysokość wydatków przeznaczonych na zadania własne, pochodzące z budżetu gminy oraz wysokość wydatków na zadania zlecone pochodzące z budżetu państwa.

Klienci pomocy społecznej coraz częściej zgłaszają się nie tylko o pomoc finansową, ale również o udzielanie porad, wskazówek, jak postępować w życiu, jak rozwiązać problemy rodzinne, proszą o pomoc prawną, psychologiczną. Pracownicy socjalni w szerokim zakresie zajmują się pracą socjalną, która ma na celu poprawę w funkcjonowaniu w środowisku społecznym. Z danych tut. ośrodka wyłącznie pracą socjalną w roku 2012 objęto ogółem 95 rodzin, a w 2011 roku 48 rodzin. Procentowo o 97,9 więcej rodzin korzysta z tej formy pomocy.

W roku 2012 ogółem z pomocy społecznej korzystało 127 rodzin, ta sama liczba rodzin objęta była pomocą w 2011 roku, a w 2010 – 150 rodzin. W roku 2013 widoczny był ponownie wzrost liczby osób korzystających z pomocy tut. ośrodka. Zauważyć należy, że wzrasta liczba jednoosobowych gospodarstw domowych. W roku 2012 stanowiły one liczbę 55. W roku 2011 – 48, a w 2010 – 21.

Wśród rodzin z dziećmi najliczniejszą grupę stanowią rodziny wielodzietne, następnie rodziny z dwojgiem dzieci, dalej z jednym dzieckiem, najmniejszą grupę stanowią rodziny z trojgiem dzieci.

Tabela nr 2. Dzietność rodzin wg. liczby wiekowej dzieci

Dzietność w rodzinach	2010	2011	2012
od 4 dzieci wzwyż	12	16	13
z 3 dzieci	5	7	7
z 2 dzieci	8	16	10
z 1 dzieckiem	2	6	9

Dane: sprawozdawczość GOPS

Z danych ops przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że w latach 2010-2012 we wszystkich przedziałach tzn. od 1 dziecka do 7 i więcej zauważalny jest wzrost rodzin z 1 dzieckiem, maleje liczba rodzin z dwójką i trójką dzieci, a także liczba rodzin wielodzietnych.

Wzrasta liczba rodzin niepełnych. W roku 2012 z pomocy tut ośrodka korzystało 15 rodzin, a w roku 2011 – 13; w 2010 – 10.

Najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc jest ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie. Liczba osób objętych wsparciem z powodu ubóstwa wzrosła o 13,51% z tytułu niepełnosprawności o 4,05% z tytułu bezrobocia utrzymuje się na tym samym poziomie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

Najczęstszą przyczyną korzystania z pomocy jest także długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Tu można zauważyć również tendencję wzrastającą o 6,96%.

W poniższej tabeli przedstawiamy liczbę rodzin objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodygowicach.

Tabela nr 3. Rodziny objęte wsparciem wg czynników wynikających z art. 7 uops

Przyczyna trudnej sytuacji życiowej	2012	2011	2010
ubóstwo	84	74	74
Niepelnosprawność	77	74	71
Bezrobocie	75	79	71
Długotrwała lub ciężka choroba	35	36	41
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego ogółem	23	22	20
- w tym rodziny niepełne	16	15	18
- w tym rodziny wielodzietne	7	7	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	10	16	19
- w tym wielodzietność	8	11	9
Alkoholizm	9	9	10
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	4	3

Dane: sprawozdawczość GOPS

Jak wskazują powyższe dane maleje czynnik potrzeby ochrona macierzyństwa, natomiast alkoholizm czy trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego utrzymuje się na tym samym poziomie. Na terenie gminy istnieje problem zagrożenia bezdomnością, jednak na chwilę obecną bezdomność nie była czynnikiem na podstawie którego udzielana była pomoc finansowa. Jednostki dotknięte tym problemem umieszczone zostały w Domu Pomocy Społecznej (2 osoby samotne). Tutejszy ośrodek nie ma rodzin objętych wsparciem z tytułu narkomanii. Nie można pominąć stosunkowo nowej formy wsparcia, jaką jest przydzielenie asystenta rodziny.

Na terenie gminy Łodygowice obowiązki wynikające z ustawy przejęli w części pracownicy socjalni. Od 2015 roku, przewiduje się zatrudnienie pracownika spełniającego ustawowe wymagania do wykonywania powierzonych obowiązków. Praca Asystenta rodziny polegać ma na współpracy z rodziną wymagająca wsparcia. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów podopiecznego, wzbudzania w nim wiary w swoje możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez niego za niemożliwe.

Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie osobom zagrożonym marginalizacją możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny. Główną metodą pracy asystenta jest podążanie za podopiecznym i selektywne wspieranie jego realnych dążeń. Pracownicy socjalni tut. ośrodka w ramach prowadzonej pracy socjalnej w rodzinach głównie wielodzietnych i niepełnych, objętych pomocą starają się realizować zadania asystenta rodziny. Podejmując pracę z rodziną główny akcent powinien być nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem w sytuacji kryzysowej, w konsekwencji której może dojść do zabrania dziecka z domu. Podejmowane działania powinny być ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza bowiem rozwiązania problemu rodziny. Takie rozwiązanie należy traktować jako przejściową formę zabezpieczenia dziecka. Mając na uwadze więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem w takich przypadkach konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do domu.

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, kwestia wspierania rodziny zostanie opracowana w odrębnym programie wspierania rodziny – **Załącznik nr 1 „Program pomocy dziecku i rodzinie”**.

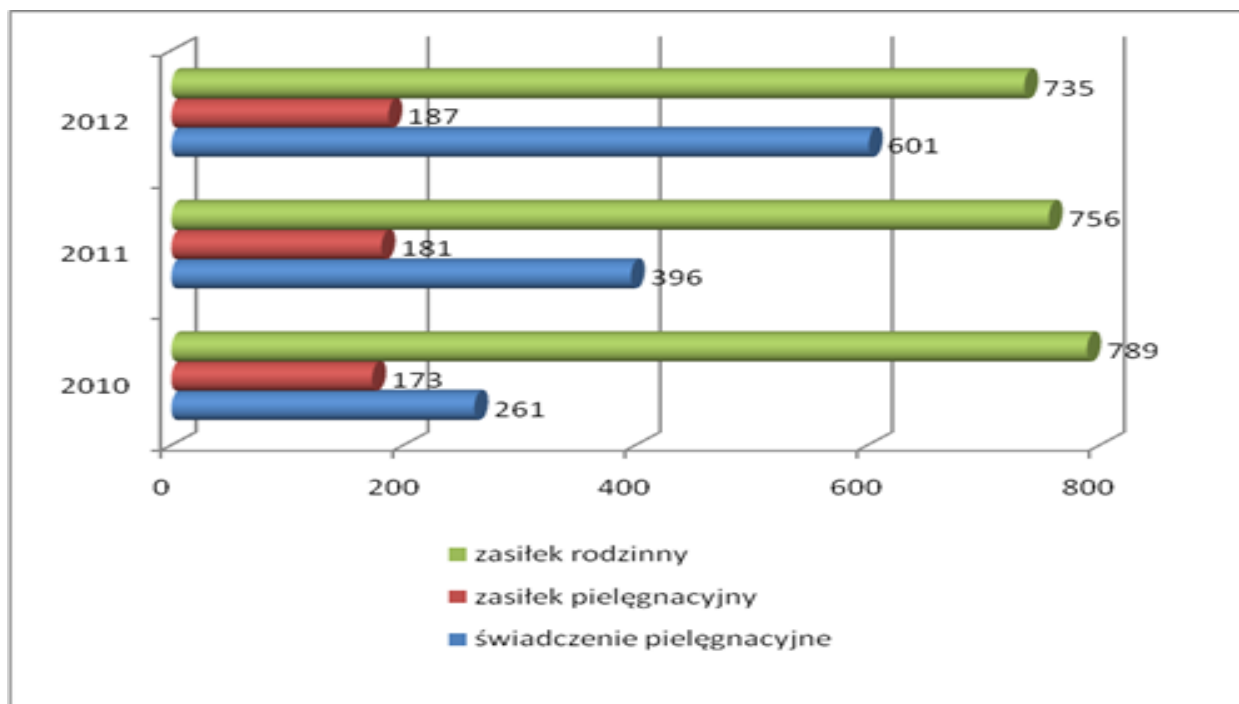
W zakresie świadczeń rodzinnych w 2012 roku z zasiłków rodzinnych wraz z przysługującymi dodatkami, zasiłkami pielęgnacyjnymi, świadczeniami pielęgnacyjnymi skorzystało łącznie – 735 rodzin, w tym liczba dzieci 1 383. W roku 2011 – 756 rodzin w tym dzieci – 1 421; W roku 2010 – 789 w tym liczba dzieci 1 483.

W 2012 wypłacono 12 553 zasiłków rodzinnych, wraz z dodatkami, na łączną kwotę 1 221 946,00 zł; w 2011 roku - 14 221 zasiłków na kwotę 1 396 503,00 zł; w 2010 - 16 497 na kwotę 1 635 532,00 zł;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

Poniższy wykres przedstawia, że w Dziale Świadczeń Rodzinnych widoczny jest spadek liczby rodzin ubiegających się o świadczenie rodzinne. Spadek ten podyktowany jest wynikiem otrzymywania tego rodzaju świadczenia z innych państw Unii Europejskiej do których emigruje nasza społeczność lokalna.

Wykres nr 6. Liczba świadczeń rodzinnych, zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych wypłacanych przez GOPS na przestrzeni lat 2010 - 2012

Dane: Dział Świadczeń Rodzinnych GOPS Łodygowice

Wzrasta natomiast liczba osób otrzymujących zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne. W 2012 roku z zasiłków pielęgnacyjnych skorzystało 187 rodzin. Wypłacono 2 241 zasiłki pielęgnacyjne, na łączną kwotę 342 873 zł; w 2011 – 181 rodzin, wypłacono zasiłków 2 165 na łączną kwotę 331 245 zł; a w 2010 – 173 - 2 074 - 317 322 zł.

Ze świadczeń pielęgnacyjnych skorzystało:

W 2012 roku wypłacono 601 świadczeń na łączną kwotę 306 610,00 zł

2011 396 204 447,00 zł

2010 261 133 554,00 zł

Z powyższych danych wynika, że wzrasta liczba osób ze stopniem niepełnosprawności. Ponadto Dział Świadczeń Rodzinnych wypłacał jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka. Tu widoczna jest tendencja malejąca.

W 2012 roku wypłacono **135** zapomóg, na łączną kwotę **135 000,00 zł**

2011   **147**   **147 000,00 zł**

2010   **158**   **158 000,00 zł**

Można stwierdzić na podstawie tych danych, że w stosunku do 2010 roku o 14,56% mniej dzieci urodziło się w naszej gminie.

Dział świadczeń rodzinnych dodatkowo zajmuje się wypłacaniem składek na ubezpieczenia zdrowotne i społeczne oraz zleconymi ustawowo nowymi zadaniami, którym jest specjalny zasiłek opiekuńczy. Ponadto na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, która zastąpiła ustawę o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych, tutejszy ośrodek realizuje powyższe zapisy ustawowe, które uprawniają osoby samotnie wychowujące dzieci, do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych od osób zobowiązanych, których egzekucja jest bezskuteczna.

II. 3. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest zjawiskiem złożonym i różnie definiowanym. Szerszą kategorią jest pozostawanie bez pracy lub nieaktywność zawodowa. Są to kategorie szczególnie ważne z punktu widzenia opisu klientów systemu pomocy społecznej. Bezrobocie w Polsce ma przy tym specyficzny charakter związany z gwałtownym procesem przekształcania się całego systemu społeczno-ekonomicznego. Utrata pracy była i jest bardzo dotkliwa, gdyż ubożenie bezrobotnych dokonuje się gwałtownie. Przy braku oszczędności oraz ubezpieczeń od bezrobocia, szczególnie w warunkach bezrobocia strukturalnego, osoby bezrobotne tracące prawo do zasiłku, automatycznie stają się klientami systemu pomocy społecznej. Bezrobocie jest bowiem jedną z najczęstszych przyczyn ubiegania się o wsparcie. Brak pracy przyczynia się do wielu innych negatywnych zjawisk, a pomoc osobom bezrobotnym wiąże się często z koniecznością rozwiązywania innych problemów. Praca socjalna z osobami pozostającymi bez pracy ma więc złożony charakter, a działania na rzecz aktywizacji zawodowej są w niej powiązane ze wsparciem w rozwiązywaniu innych problemów (sama aktywizacja często nie jest możliwa).

Bezrobocie jest dotkliwe nie tylko dla osób pozostających bez pracy, lecz także dla ich rodzin. Negatywne zmiany mogą dotyczyć wszystkich funkcji rodziny. Negatywny wpływ bezrobocia na więź małżeńską niesie ze sobą niebezpieczeństwo osłabienia związków uczuciowych oraz zaburzenia ról małżeńskich i rodzicielskich. Utrata pracy wpływa najczęściej na powstawanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzące do lęku, niepewności czy beznadziejności. Z drugiej strony ograniczone możliwości zabezpieczenia materialnego rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspakajania podstawowych potrzeb np. żywieniowych.

Czynnik bezrobocia ma również negatywny wpływ na edukację. Zazwyczaj rodzice zaniżają aspiracje dotyczące dalszego kształcenia do poziomu szkoły zawodowej lub średniej z uwagi na zbyt duże obciążenia finansowe związane z długotrwałą nauką.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowym zadaniem w pomocy społecznej w wychodzeniu z bezrobocia nabiera znaczenie pracy socjalnej, która przyjmuje zróżnicowane formy.

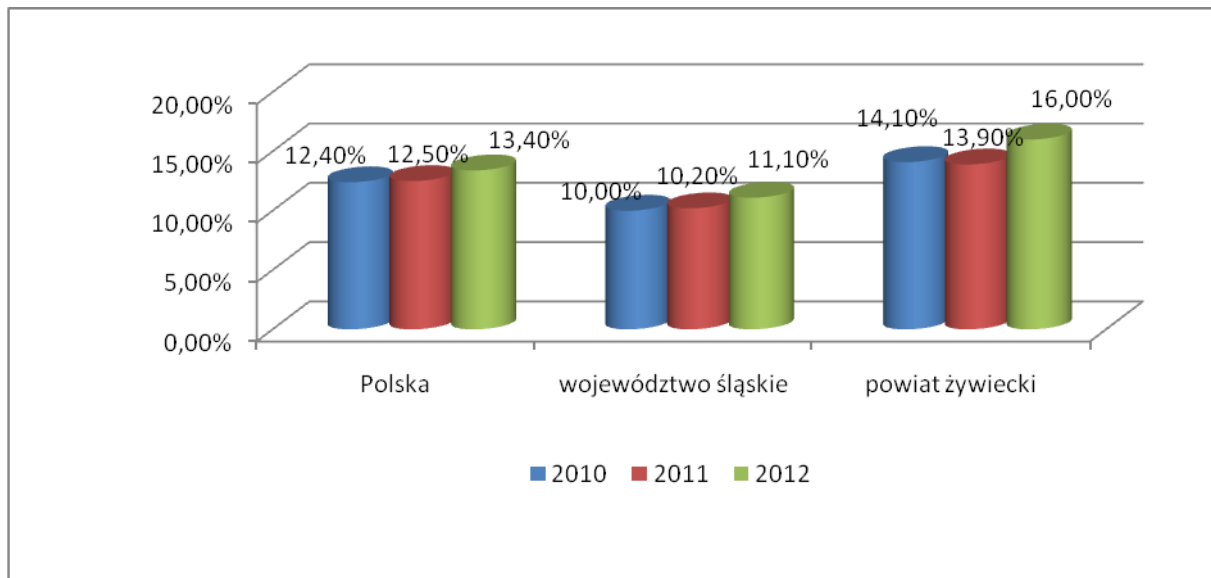
Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych, to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działań ukierunkowanych na zatrudnienie oraz technik kontraktu socjalnego. Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska bezrobocia ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności podejmowanych prac „na czarno”. Bezrobocie powoduje, że standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Prowadzi do wielu niekorzystnych skutków, pogorszenia się standardu życia, ubóstwo, izolacja społeczna, ograniczenie, a w skrajnych wypadkach zaniechanie uczestnictwa w życiu społecznym, politycznym, kulturalnym, wreszcie dyskomfort psychiczny i poczucie beznadziejności, obniżają samoocenę i prowadzą do zmniejszenia szacunku do siebie samego.

Skutki bezrobocia nie są jednak takie same dla wszystkich. Różnicują je płeć, wiek, poziom kwalifikacji i inne cechy osoby bezrobotnej. Stopę bezrobocia rejestrowanego zarówno w kraju, województwie śląskim i powiecie żywieckim w stosunku do osób aktywnych zawodowo przedstawia poniższy wykres.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

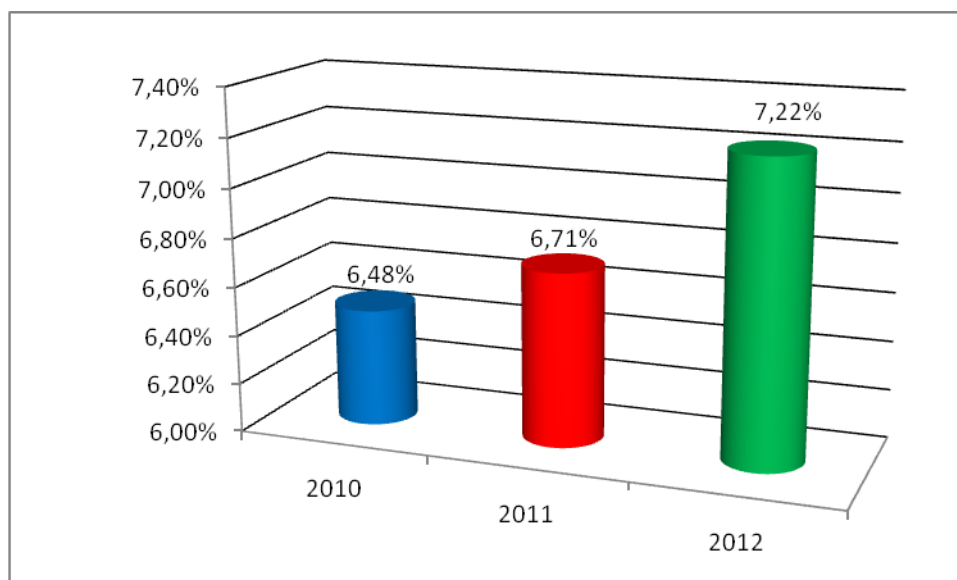
Wykres nr 7. Stopa bezrobocia rejestrowanego na podstawie GUS w Polsce, województwie śląskim, powiecie żywieckim na przestrzeni lat: 2010,2011,2012 rok

Dane: Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu

Z analizy powyższych danych wynika, że w powiecie żywieckim występuje najwyższy wskaźnik stopy bezrobocia. Niepokojący jest fakt, że stopa bezrobocia systematycznie wzrasta we wszystkich trzech porównywalnych obszarach. Najniższa stopa bezrobocia była w roku 2011, która wrosła o ok. 1% w kraju i województwie śląskim, natomiast w powiecie żywieckim o ok. 2%

Wykres nr 8. Stopa bezrobocia wg danych PUP w Żywcu w gminie Łodygowice w latach 2010-2012

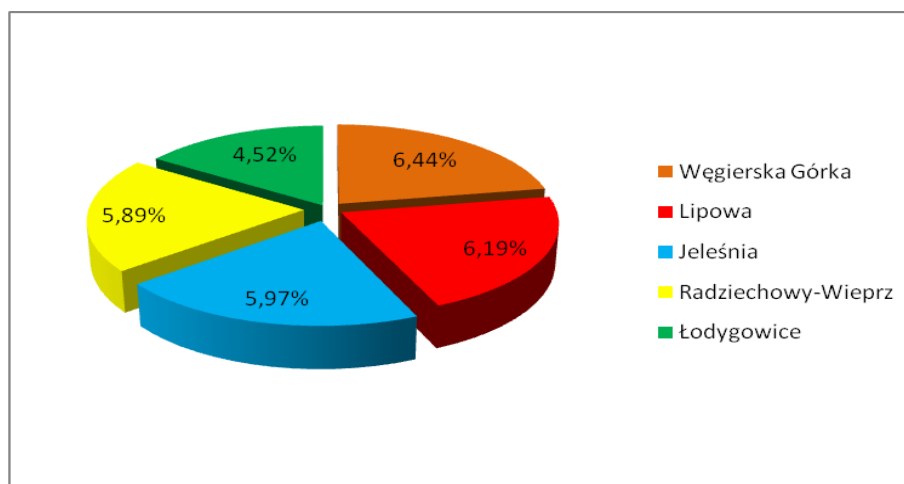
Dane: Urząd Pracy w Żywcu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu dotyczących osób bezrobotnych – stan na koniec 2012 roku wynosi 629 mieszkańców gminy zarejestrowanych jako osoby bezrobotne, w tym 315 kobiet; 314 mężczyzn. Na koniec roku 2011 wynosił 488 mieszkańców. Procentowy wskaźnik bezrobocia 2012 do 2011 wynosi 128,89%. Jak widać z danych procentowych prawie o 30% więcej osób bezrobotnych zgłosiło się do tut. ośrodka. W 2012 roku tylko 135 osób było uprawnionych do otrzymywania zasiłku dla bezrobotnych.

Stopę bezrobocia Gminy Łodygowice w stosunku do innych porównywalnych gmin pod względem liczby mieszkańców przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 9. Stopa bezrobocia do porównywalnych gmin powiatu żywieckiego

Dane: Urząd Pracy w Żywcu

Największa stopa bezrobocia z gmin porównywalnych do liczebności zamieszkałych mieszkańców wg. danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu jest z terenu gminy Rajcza, wynosi 7,47%. W gminie Węgierska Górka wynosi 6,44% bezrobotnych, Gmina Milówka – 6,23%, Gmina Lipowa – 6,19%, a gmina Łodygowice 4,52%. Dla porównania w roku 2009 zarejestrowani bezrobotni to 3,57%. Choć wskaźnik osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP jest najmniejszy w stosunku do porównywalnych gmin, to z roku na rok zwiększa się liczba osób bezrobotnych. Zauważyć należy również, że zmniejsza się liczba osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku dla bezrobotnych.

II. 4. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA CHOROBA, STAROŚĆ

Niepełnosprawność, długotrwała choroba czy starość jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata. Wynika to z powszechności i rozmiaru tego zjawiska. Z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną wiąże się ponadto zazwyczaj tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Do grupy osób z niepełnosprawnością społeczną zaliczamy również ludzi, którzy z różnych przyczyn nie są w stanie samodzielnie lub prawidłowo funkcjonować w społeczeństwie. Zaliczamy do tej grupy m.in. narkomanów, alkoholików czy więźniów. Najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności są wady wrodzone, choroby przewlekłe, nagłe wypadki. Niepełnosprawną jest osoba, której stan fizyczny i (lub) psychiczny, trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z normami prawnymi i społecznymi. Osoby niepełnosprawne określa się jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej jeżeli uzyskały orzeczenie o zakwalifikowaniu przez organy do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego, lekkiego) oraz o niezdolności do pracy. Według ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych albo zaliczenie do grupy inwalidów lub legitymowanie się stopniem niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

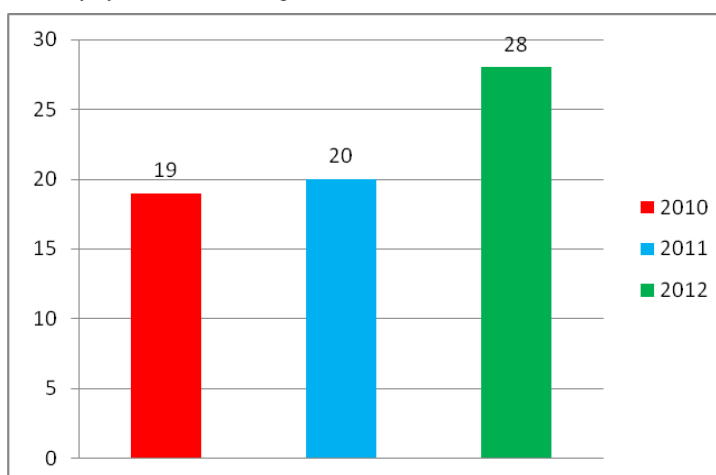
Czynnik niepełnosprawności, czy długotrwałej lub ciężkiej choroby jest często występującym powodem ubiegania się o pomoc finansową lub rzeczową w ops. Osoby niepełnosprawne stanowią znaczny odsetek wśród wszystkich klientów ops. Z pomocy ośrodka korzystało w 2012 roku 77 rodzin, a w 2011 – 74 i 2010 – 71. Wzrasta więc wskaźnik procentowy osób niepełnosprawnych. W roku 2012 w stosunku do wszystkich osób/rodzin korzystających z pomocy, aż 60,63% to osoby z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. W roku 2011 procent ten wynosił 58%, a w 2010 roku 47%. Na przełomie analizowanych lat 2010-2012 widać znaczny wzrost osób ze stopniem niepełnosprawności. Jeżeli chodzi o czynnik długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2012 roku procent ten wynosił w 2012 roku 28%, w roku 2011 – 28%, a w 2010 roku – 27%.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

Na terenie gminy Łodygowice działa Zespół Szkół Specjalnych „PerCorda” który obejmuje nauczaniem, wychowaniem dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 25 lat z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim. W placówce tej obowiązek szkolny realizuje 38 dzieci.

W dziale świadczeń rodzinnych 206 osób otrzymuje zasiłek pielęgnacyjny, a 25 osób otrzymuje świadczenie pielęgnacyjne na dziecko niepełnosprawne. Ponadto z tutejszego ośrodka przyznanych obecnie jest 36 zasiłków stałych z tytułu orzeczonego stopnia niepełnosprawności które nie nabywają uprawnień z zabezpieczenia społecznego. Poniższy wykres przedstawia na przestrzeni lat 2010 – 2012 liczbę osób uprawnionych do otrzymywania zasiłku stałego.

Wykres nr 10. Osoby uprawnione do otrzymywania zasiłku stałego

Dane: Sprawozdawczość GOPS

Sporządzenie pełnej diagnozy problemu niepełnosprawności jest niezwykle trudne, ponieważ nie gromadzi się kompletnych danych statystycznych na ten temat. Jednym ze źródeł informacji o zbiorowości osób niepełnosprawnych są spisy ludności. Spisy powszechne ludności są jedynym badaniem pełnym, którego wyniki pozwalają na ustalenie m.in. liczby osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają charakterystykę tej grupy ludności. W 2002 roku liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowi 14,3% ogółu ludności kraju, gdzie dla porównania w 1988 roku wynosił 9,9%. Wzrasta więc liczba osób niepełnosprawnych. Według danych Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku w województwie śląskim liczba osób niepełnosprawnych stanowi 11,8% ludności regionu oraz 10,3% ogółu osób niepełnosprawnych w kraju.

Z informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu wynika, że ich instytucja nie posiada danych dotyczących liczby osób niepełnosprawnych z terenu gminy Łodygowice.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

Z posiadanych danych wynika, że Powiatowy Zespół ds. orzekania o niepełnosprawności w 2012 roku wydał ogółem 167 orzeczeń o niepełnosprawności w tym 16 orzeczeń dotyczyło dzieci poniżej 16 roku życia.

Ostatnie dziesięciolecie przyniosły istotne zmiany w sposobie postrzegania osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawność nie jest już rozumiana jako rezultat uszkodzenia ciała czy choroby, ale raczej jako wynik barier społecznych, ekonomicznych, fizycznych – jakie napotyka się w środowisku. O prawach osób niepełnosprawnych zaczęto mówić w kontekście praw człowieka. Oznacza to, że niepełnosprawni posiadają te same prawa, co wszyscy inni obywatele. W rzeczywistości jednak napotykają oni zbyt wiele przeszkód, by mogli z tych praw korzystać w pełni.

Zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym równych praw wymaga z jednej strony przeciwdziałania ich dyskryminacji, a z drugiej stworzenia mechanizmów wyrównywania szans i warunków korzystania z przysługujących im praw. Dlatego osobom niepełnosprawnym powinny przysługiwać pewne szczególne prawa, aby w takim samym stopniu mogły korzystać z praw przysługujących wszystkim ludziom.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zakres zadań na rzecz osób niepełnosprawnych na poszczególnych szczeblach samorządu terytorialnego jest ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. 2011 r. Nr 127 poz. 721). Zasięg niepełnosprawności stawia przed jednostkami samorządu terytorialnego, jako podmiotami polityki społecznej obowiązek podejmowania działań zapobiegających jej powstaniu, a także zmierzających do łagodzenia negatywnych skutków niepełnosprawności. Nieodzownym elementem życia osoby niepełnosprawnej, długotrwale chorej w tym także integracji społecznej jest rehabilitacja, dotychczas postrzegana głównie jako rehabilitacja lecznicza, powoli zaczyna być wypełniana innymi formami aktywności, takimi jak udział w imprezach kulturalnych, turystycznych, sportowych. W dofinansowaniu tych form niebagatelną rolę odgrywają ośrodki PFRON, będące w dyspozycji samorządu powiatu. Z roku na rok limity środków znacznie maleją, nie zaspakajają potrzeb w zakresie danych zadań.

Na terenie Gminy Łodygowice prężnie działa Stowarzyszenie Integracyjne Eurobeskidy, które od lat pomaga niepełnosprawnym odnaleźć się w dzisiejszym świecie.

W głównej mierze zajmują się sportem osób niepełnosprawnych, twierdząc, iż jest to najlepszy sposób na rehabilitację zdrowotną jak i społeczną. Stowarzyszenie prowadzi cztery sekcje sportowe: sekcja szachowo-warcabowa, tenis stołowy, wyciskanie ciężarów leżąc oraz lekkiej atletyki.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

W Stowarzyszeniu regularnie trenuje ponad 80 osób z różnym stopniem niepełnosprawności. Ponadto poza treningami sportowymi organizowane są kilka razy w roku cykliczne zawody sportowe o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim.

Wspomniane imprezy sportowe cieszą się dużą popularnością wśród uczestników. Np. na terenie Zespołu Zamkowo-Parkowego w Łodygowicach organizowana jest Ogólnopolska Spartakiada Osób Niepełnosprawnych. Liczba uczestników sięga na ogół ok. 90 osób w tym 40 z terenu gminy Łodygowice. Ok. 10 osób niepełnosprawnych z naszego terenu startuje w Ogólnopolskim Turnieju Tenisa Stołowego, ok. 30 osób w turnieju szachowym. Duża liczba uczestników, bo aż 100 osób z terenu gminy Łodygowice startuje w zawodach w pływaniu dzieci i młodzieży. Stowarzyszenie Integracyjne Eurobeskidy prowadzi także aktywną rehabilitację w swojej siedzibie. Posiadają salę wyposażoną w nowoczesny sprzęt fizjoterapeutyczny oraz wykształconą kadrę fizjoterapeutów. Z zabiegów korzysta ok. 50 osób z terenu gminy.

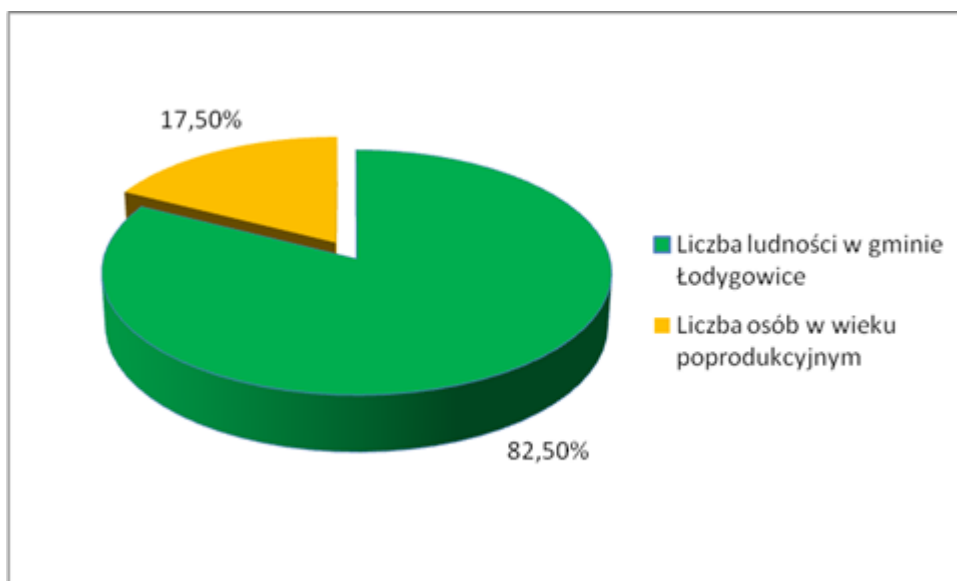
Wielu członków sekcji, dzięki działalności Stowarzyszenia wróciło do aktywnego życia w społeczeństwie oraz podjęło prace zarobkową. Realizowane są również dwa projekty: Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w ramach programu „Blżej Natury”, oraz „By czas nie zaćmił i niepamięć” w ramach programu patriotyzm jutra. Celem pierwszego projektu jest wychowanie dzieci i młodzieży w duchu poszanowania środowiska naturalnego, zrozumienia prawa przyrody oraz wyrabianie nawyków właściwych zachowań, mających na celu poszanowanie czystości otoczenia. Drugi program ma na celu upowszechnić wiedzę związaną z dziejami miejscowości wchodzących w skład Gminy Łodygowic, ukazać przeszłość i terażniejszość naszej gminy na tle regionu żywieckiego i kraju, podać przykłady postaw obywatelskich zmierzających do pogłębienia patriotyzmu lokalnego, a poprzez niego narodowego.

Na terenie Gminy Łodygowice istnieje także Fundacja Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski "PERCORDA". Podstawowym założeniem fundacji było powołanie organizacji niosącej pomoc osobom upośledzonym umysłowo. Obecnie ich celem statutowym jest zorganizowanie i prowadzenie rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych. By wyjść naprzeciw osobom niepełnosprawnym stopniowo likwidowane są bariery architektoniczne na terenie Gminy Łodygowice, (bariery architektoniczne to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i jego elementach zewnętrznych, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub zmniejszają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym. Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej ma na celu umożliwienie jej, lub w znacznym stopniu ułatwienie, wykonywania podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem), tak też się dzieje – przy ośrodkach zdrowia wykonane zostały podjazdy dla osób

niepełnosprawnych, zamontowane są windy. Przewiduje się dalsze stopniowe usuwanie barier architektonicznych.

Artykuł 7 ustawy o pomocy społecznej wśród czynników uprawniających do korzystania z pomocy społecznej nie uwzględnia problemów dotyczących osób starszych. Brak gwarancji ustawowych na realizację zadań dotyczących osób starszych łączy się z brakiem ustawowego określenia specyfiki pracy socjalnej na ich rzecz i zdefiniowania obowiązku pomocy społecznej wobec tej kategorii klientów. Na terenie gminy Łodygowice problem starości jest coraz bardziej widoczny. Niejednokrotnie nie wystarczające jest prowadzenie usług opiekuńczych, gdyż osoby starsze, niejednokrotnie samotne, coraz częściej wymagają całodobowej opieki. Tut. Ośrodek Pomocy Społecznej nie ma możliwości umieszczania wszystkich osób w Domach Pomocy Społecznej, gdyż wiąże się to z dużym nakładem finansowym. Osoby te nie mają też godziwych wynagrodzeń (rent, emerytur) z zabezpieczenia społecznego, stąd wysokie dopłaty na utrzymanie mieszkańca w DPS-ach pokrywa GOPS. Gminy wiejskie są biedne i nie mają środków na zabezpieczenie wszystkim starszym osobom takiej formy pomocy. Poniższy wykres przedstawia strukturę wieku poprodukcyjnego w stosunku do liczby mieszkańców.

Wykres nr 11. Struktura wieku poprodukcyjnego w stosunku do liczby mieszkańców

Dane: ewidencja ludności Urzędu gminy Łodygowice

II. 5. PROBLEM UZALEŻNIENIA

Z ogólnopolskich i regionalnych badań wynika, że problem używania substancji psychoaktywnych w ostatnich latach narasta. Dotyczy to szczególnie młodzieży. Pojawiają się nowe środki i rodzaje uzależnień, obniża się wiek inicjacji alkoholowej, narkotykowej i nikotynowej, nasila się przestępczość związana z uzależnieniami: przemoc w rodzinie, przestępstwa drogowe, przestępczość wśród młodzieży, chuligaństwo. Niepokoi łatwy dostęp do alkoholu, narkotyków. Słabnie wpływ na młodzież niektórych czynników chroniących ją przed popadaniem w uzależnienia np. silna więź z rodzicami, regularne praktyki religijne, poszanowanie prawa i norm społecznych.

Problemy uzależnień zajmują szczególne miejsce wśród problemów społecznych i społeczno-zdrowotnych. Najbardziej niebezpiecznymi i ekspansywnymi rodzajami uzależnień we współczesnym świecie są: narkomania i uzależnienia lekowe, nikotynizm oraz alkoholizm.

Narkomanię rozumie się jako „stałe lub okresowe przyjmowanie w celach niemedycznych środków odurzających lub psychotropowych albo środków zastępczych w wyniku czego może powstać lub powstała zależność; W Polsce, która uczestniczy w większości konwencji dotyczących walki z narkomanią, ustawodawca wprowadził termin „środek odurzający”. Środek odurzający lub psychotropowy - to każda substancja pochodzenia naturalnego albo syntetycznego działająca na ośrodkowy układ nerwowy, umieszczoną w wykazie środków odurzających lub w wykazie środków psychotropowych, ustalonych przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej. Środek zastępczy - to substancja w każdym stanie fizycznym, stosowana zamiast lub w takich samych celach jak środki odurzające lub psychotropowe, umieszczona w wykazie trucizn lub środków szkodliwych, ustalonych przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej na podstawie odrębnych przepisów. We współczesnej toksykomanii bardzo niebezpiecznym i popularnym zjawiskiem jest nikotynizm. Współczesny monopol tytoniowy wraz z dobrze rozwiniętą reklamą docierają niemal do każdego człowieka i jako jedną z używek proponują nikotynę w różnych postaciach: papierosa, cygara, cygaretki, tabaki w różnych odmianach. Głównym alkaloidem tytoniu jest nikotyna. Jest to związek $C_{10}H_{14}N_2$, o bardzo silnych właściwościach trujących. Nikotyna jest bardzo szybko wchłaniana do krwi. Działa szkodliwie na układ nerwowy, oddechowy, krążenia i pokarmowy oraz zmniejsza odporność ogólną organizmu. Oprócz nikotyny w tytoniu znajduje się ok. 1300 związków chemicznych, m.in. pyrolidyna, nikotynina, myostanina. Ostre zatrucie nikotyną może zakończyć się śmiercią wskutek porażenia ośrodków oddechowych i zaburzeń czynności serca.

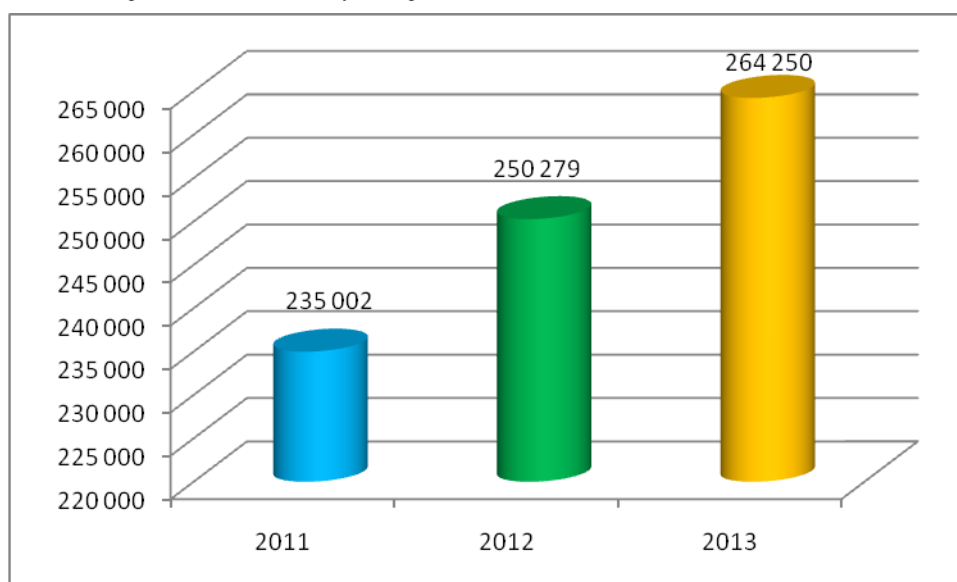
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

U palaczy najczęściej bywa uszkodzony układ oddechowy, krtań, tchawica i oskrzela oraz układ trawienny. Nikotyna należy do trucizn najbardziej i bezpośrednio szkodliwie działających na układ nerwowy. Innym zjawiskiem społecznym zagrażającym coraz częściej młodszej części społeczeństwa jest alkoholizm. Alkoholizm oraz związane z nim problemy są różnie ujmowane przez badaczy. Nadużywanie alkoholu związane jest z kulturą danego społeczeństwa, zależy od miejsca jakie alkohol zajmuje w danej kulturze, a także od filozoficznych i behawioralnych następstw picia oraz ogólnych warunków społecznych. Można przyjąć, że alkoholikami są ludzie nadmiernie pijący, a których zależność od alkoholu osiągnęła taki stopień, że przejawiają oni bądź wyraźne zaburzenia psychiczne, bądź zachowują się w sposób przynoszący szkodę ich zdrowiu fizycznemu, psychicznemu oraz ich interakcjom społecznym. Nadużywanie alkoholu wpływa również na pogorszenie ich sytuacji ekonomicznej.

Dane podawane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pozwalają szacunkowo określić zakres problemów alkoholowych. Liczba osób uzależnionych od alkoholu wynosi ok. 2.380 osób tj. 2% ogółu populacji w skali kraju. Z danych Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łodygowicach wynika, że z terenu Gminy Łodygowice w 2012 roku wszczęto postępowania w sprawie wyjaśnienia okoliczności wskazujących na nadużywanie alkoholu w stosunku do 30 osób w tym do 9 kobiet. Można zatem wskazać, że ok 0,22% ludności gminy Łodygowice ma problem alkoholowy. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2012 roku spośród łącznej liczby 127 rodzin otrzymujących pomoc, tylko 9 rodzin swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym, co stanowi 7,09%. Oszacowanie skali problemu uzależnienia jest trudne, ponieważ znaczny odsetek osób dotkniętych uzależnieniem nie szuka wsparcia u profesjonalistów i w instytucjach pomocowych. Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane coroczne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej działań. W 2012 roku GKds.PiRPA przyjęła 30 wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie wyjaśnienia okoliczności wskazujących na nadużywanie alkoholu w tym 9 wniosków dotyczyło kobiet. Z tego 12 wniosków Komisja skierowała do Sądu w sprawie leczenia odwykowego w tym 2 wnioski dotyczyły kobiet. W 2011 roku GKds.PiRPA przyjęła 22 wnioski o wszczęcie postępowania w sprawie wyjaśnienia okoliczności wskazujących na nadużywanie alkoholu w tym 2 wnioski

dotyczyły kobiet. Z tego 15 wniosków Komisja skierowała do Sądy w sprawie leczenia odwykowego. Ponadto w roku 2012 na badania w sprawie ustalenia stopnia uzależnienia do Biegłych Sądowych skierowano 18 osób, a w roku 2011 - 15 osób. Na przestrzeni dwóch lat o 36,36% zwiększyła się liczba wniosków, co za tym idzie widoczny jest co raz większy problem spożywania alkoholu. Z danych GKds.PiRPA ze sprzedaży napojów alkoholowych w placówkach handlowych zlokalizowanych na terenie gminy Łodygowice przekazano do budżetu gminy w 2012 roku kwotę 250 279,00 zł, a w 2011 kwotę 235 002,00 zł (w zaokrągleniu do pełnej złotówki). W bieżącym roku kwota ta stanowi 264 250,00 zł. Poniższy wykres przedstawia środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2011 – 2013.

Wykres nr 12. Środki finansowe przeznaczane na rozwiązywanie problemów uzależnień w latach 2011 - 2013

Dane: Sprawozdawczość GK ds. PiRPA

Z zestawienia danych wynika, że istnieje stała tendencja wzrostowa, być może wywołana przez wzrost cen napojów alkoholowych, ale także ze wzrostu spożycia. Nie ulega wątpliwości, że osoby zakupujące alkohol w tym także mieszkańcy gminy z każdym kolejnym rokiem przeznaczają większe kwoty na zakup napojów alkoholowych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2013 rok wyznacza zadania własne gminy wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Do zadań tych zaliczono:

- ✚ Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
- ✚ Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- ✚ Prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii w szczególności dla młodzieży i rodziców.
- ✚ Prowadzenia pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- ✚ Wspomagania działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
- ✚ Podejmowania interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w ustawie oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
- ✚ Interwencji kryzysowa w chorobie alkoholowej, orzekanie o przymusie podjęcia leczenia odwykowego.
- ✚ Współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego dotyczącej profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- ✚ Poprawy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego.
- ✚ Bieżącej obsługi i ewaluacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

II. 6. PRZEMOC

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę siły działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami i dziećmi, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku występowania przemocy rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrz rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny

stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi to do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów i stereotypowych form myślenia. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, pozostawiającym trwałe ślady w psychice człowieka. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Możemy wyróżnić następujące rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. Zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc w rodzinie jest problemem, który dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Istotne jest przez to dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych, osób starszych) adekwatnego do warunków zmieniającej się rzeczywistości społecznej.

Przemoc w rodzinie, a w szczególności krzywdzenie dzieci, stanowi poważny problem społeczny, wobec którego oczekuje się tworzenia specjalistycznej sieci wsparcia, realizowanej przez profesjonalistów: pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, kuratorów, policjantów, lekarzy i innych, w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. W tym celu w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej opracowany został Program Przeciwdziałania Przemocy. Program ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2011–2015. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i będzie to wynikiem monitoringu i ewaluacji.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie Łodygowice z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Poniższa tabela udostępnia dane liczbowe na temat zjawiska przemocy w rodzinie

Tabela nr 4. Dane liczbowe nt. zjawiska przemocy w rodzinie w 2012 roku

Statystyki	Ilość rodzin dotkniętych przemocą	w tym kobiet	w tym mężczyzn:
GOPS	3	3	0
Komisariat Policji	44	42	2

Dane: GOPS, Komisariat Policji

Pracownicy socjalni dostrzegają zjawisko występowania przemocy, jednak często jest ona zatajana przez klientów lub bagatelizowana, a rodziny dotknięte tym problemem są bardzo niechętne do rozpoczęcia procedury "Niebieskiej Karty". Dominującą formą przemocy w gminie Łodygowice była przemoc psychiczna, która występowała w połączeniu z przemocą fizyczną, ekonomiczną oraz seksualną. Przyczyną przemocy było nadużywanie alkoholu lub alkoholizm sprawcy. Alkohol sprawia, że człowiek przestaje w pełni panować nad swoim zachowaniem. Staje się odważniejszy, nie przestrzega panujących w jego otoczeniu norm i zasad. Nie jest to równoznaczne z tym, że po spożyciu alkoholu lub zażyciu narkotyków ludzie stają się od razu agresywni. To, czy człowiek zachowa się agresywnie czy też nie, zależy od jego predyspozycji psychicznej oraz od siły presji społecznej, na jaką jest wystawiony.

Drugą co do wielkości przyczyną była choroba psychiczna sprawcy i ofiary, jak również zazdrość, konflikty wynikające ze wspólnego mieszkania, nieporozumienia rodzinne oraz trudna sytuacja zawodowo-finansowa.

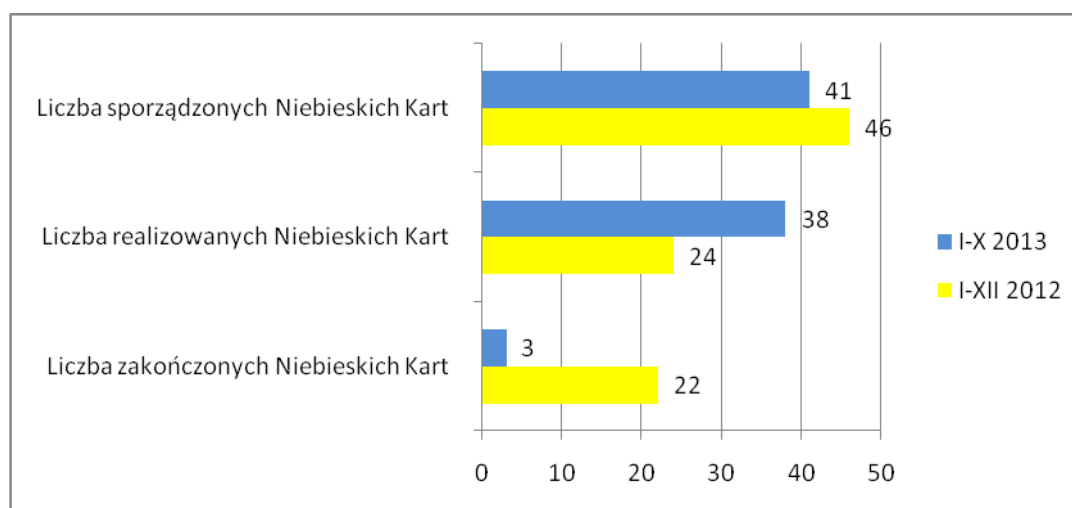
Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

Do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie został powołany Zespół Interdyscyplinarny, który od 2011 roku koordynuje działania związane z procedurą Niebieskich Kart oraz realizuje zadania w oparciu o gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2012 roku spośród łącznej liczby 127 rodzin otrzymujących pomoc, tylko 3 rodziny swą trudną sytuację życiową tłumaczyły problemem przemocy.

Niewątpliwie istotnym czynnikiem stosowania przemocy w rodzinie jest alkohol. Na prowadzonych ogółem 91 Kart Niebieskich w 70-ciu Kartach wskazano podejrzenie nadużywania alkoholu osoby stosującej przemoc w rodzinie. W okresie styczeń – grudzień 2012 do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego przekazano 46 formularzy Niebieska Karta – A, a w okresie od styczeń – październik 2013 roku, 41 kart.

Wykres nr 13. Liczba NK (Niebieskich Kart)

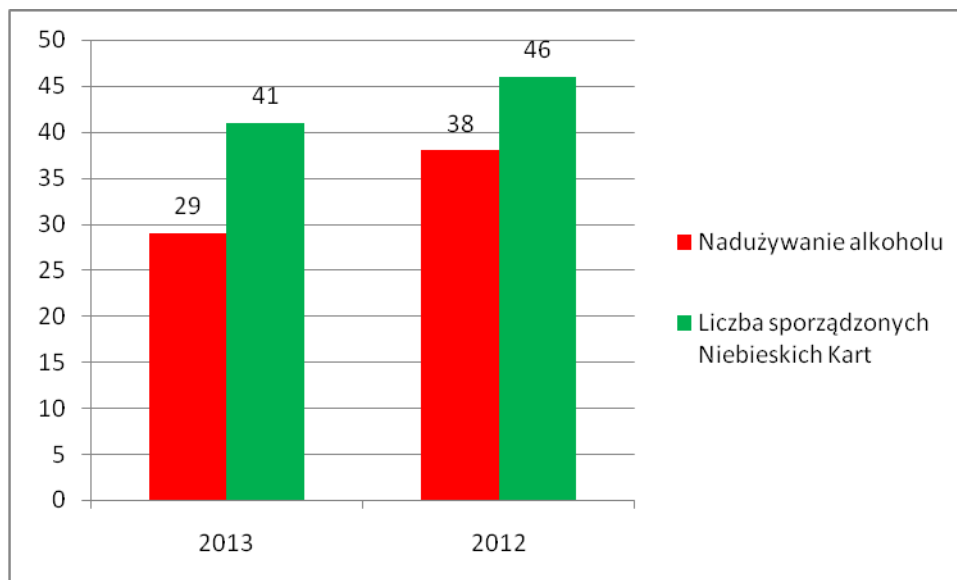

Dane: Zespół Interdyscyplinarny Łodygowice

Z powyższego wykresu wynika, że Przewodniczący Zespołu po dokładnej analizie zebranych danych z posiedzeń grup roboczych, prowadząc postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przemocy, po przez monitorowanie, wspieranie, motywowanie do zmiany zachowania, zakończył 25 Niebieskich Kart.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

Wykres nr 14. Liczba NK, w których wskazano, że osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, nadużywają alkoholu.

Dane: Zespół Interdyscyplinarny Łodygowice

Powyższa tabela przedstawia, że powodem współwystępowania przemocy w rodzinach jest spożywanie alkoholu przez sprawców.

Powyżej zostały omówione najczęściej występujące dysfunkcje osób i rodzin ubiegających się o wsparcie z pomocy społecznej. Dane te dotyczą klienta jako jednostki, a coraz istotniejsze w działaniach pomocowych jest środowisko lokalne. Z doświadczeń ośrodka wynika, że zachodzi potrzeba pracy ze społecznością lokalną. Mówią o tym także nowowyznaczone standardy szeroko rozumianej działalności pomocowej. Wśród dysfunkcji zdefiniowanych w ustawie o pomocy społecznej są jeszcze bezdomność, sieroctwo, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Stanowią one jednak niewielki odsetek ogólnej liczby ubiegających się o pomoc.

II. 7. KWESTIA OSÓB KIEROWANYCH DO DOMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie gminy Łodygowice nie funkcjonuje żaden DPS. Jest to problem zwłaszcza gdy starzeje się społeczeństwo lokalne. Młodzi ludzie, na których spoczywa obowiązek sprawowania opieki nad rodzicem zmuszeni niejednokrotnie są do wyjazdów za granicę w celu poszukiwania pracy. Również duża jest liczba osób samotnych bezdzietnych, owdowiałych. Niejednokrotnie nie wystarczają prowadzone usługi opiekuńcze, które nie gwarantują całodobowej opieki. W takim przypadku tut. GOPS kieruje te osoby do Domów Pomocy Społecznej lub Zakładów Opiekuńczo - Leczniczych. Uzależnione jest to od stanu zdrowia, sytuacji życiowej, czy mieszkaniowej. Znaczną część osób umieszczonych w DPS stanowią osoby samotne, z niskimi dochodami. W przypadkach tych obowiązek ponoszenia różnicy pomiędzy ich odpłatnością, a kosztem utrzymania mieszkańca w danym domu spoczywa wyłącznie na gminie.

Z terenu gminy Łodygowice od 2011 roku do dnia opracowywania Strategii (tj. listopad 2013r.) w Domach Pomocy Społecznej przebywało łącznie 12 osób. Gmina ponosi znaczne koszty związane z utrzymaniem mieszkańca w takiej placówce. W roku 2012 koszt wyniósł 140 000,00 zł., a w roku 2011 – 162 000,00 zł. Do końca listopada 2013 roku poniesiono 141 000,00 zł kosztów utrzymania mieszkańców. W m-cu grudniu 2013 roku wydatki przewiduje się na kwotę 20 000,00 zł. Przewiduje się, że problem ten będzie się nasilał z uwagi na pogarszający się stan zdrowia ludności w wieku poprodukcyjnym a także migracją osób młodych.

II. 8. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest analiza SWOT. Nazwa „SWOT” jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron gminy Łodygowice oraz badania jej szans i zagrożeń. Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

ROZWÓJ KADR I SŁUŻB POMOCOWYCH

Mocne strony

- ✚ Urząd Gminy Łodygowice – prowadzenie Programów na rzecz integracji społecznej,
- ✚ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Łodygowice,
- ✚ Gminny Ośrodek Kultury Łodygowice,
- ✚ Gminne Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół i Przedszkoli Łodygowice,
- ✚ Gminna Komisja ds. Przeciwdziałania i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- + Fundacja Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski PER CORDA
- + Stowarzyszenie Integracyjne „Eurobeskidy”,
- + punkty wydawania żywności z Programu PEAD, przy Parafiach Rzymsko-Katolickich,
- + Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- + Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie na szczeblu samorządu powiatowego pomocne w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- + Komisariat Policji Łodygowice,
- + znajdujące się w dyspozycji GOPS dwa lokale mieszkaniowe dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Słabe strony

- + brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- + brak odpowiedniej ilości mieszkań do skutecznej izolacji sprawców przemocy w rodzinie,
- + niewystarczająca ilość wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- + przeciążenie ilością zadań pracowników socjalnych.

Szanse

- + szkolnictwo zawodowe przygotowujące absolwentów do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej,
- + stałe doskonalenie swoich kwalifikacji zawodowych, branie udziału w szkoleniach przez kadrę pomocy społecznej,
- + współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- + niewystarczająca ilość wykwalifikowanej kadry w stosunku do potrzeb.

KWESTIE DZIECI, MŁODZIEŻY I RODZINY

Mocne strony

- + współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,
- + propagowanie idei wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży,
- + aktywne działanie pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- + wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny.

Słabe strony

- ✚ brak zatrudnienia kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej w specjalistycznych kierunkach.
- ✚ brak placówek dla nieletnich i samotnych matek z dziećmi oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie.

Szanse

- ✚ wzrastające znaczenie organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- ✚ wzrost świadomości społecznej władz samorządowych,
- ✚ możliwość pozyskiwania środków z Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- ✚ prowadzenie programów profilaktycznych m. in. przez szkoły.

Zagrożenia

- ✚ zjawisko uzależnienia się od pomocy społecznej, wyuczona bezradności, rozpad więzi społecznych, a także marginalizacja i alienacja grup i osób,
- ✚ zagrożenia funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo,

KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Mocne strony

- ✚ współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy (wdrożenie lokalnych platform komunikacyjnych, prace społeczno-użyteczne, interwencyjne, zatrudnienie stażystów),
- ✚ pracownicy ośrodków pomocy społecznej przygotowani do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- ✚ wysoka skala bezrobocia,
- ✚ bezrobocie długotrwałe występujące na terenie gminy oraz zjawisko dziedziczenia bezrobocia,
- ✚ niski poziom wykształcenia osób długotrwałe bezrobotnych,
- ✚ brak na terenie gminy organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym,
- ✚ problem nielegalnego zatrudnienia na terenie gminy.

Szanse

- ✚ wzrost mobilności zawodowej i geograficznej,
- ✚ otwarty rynek pracy w krajach Unii Europejskiej.

Zagrożenia

- + wzrastające bezrobocie, wzrastające zjawisko dziedziczenia bezrobocia oraz rozwijanie się zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych lub/i w układzie geograficznym,
- + zjawisko osłabienia instytucji rodzinnych wśród osób dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- + problem nielegalnego zatrudnienia.

KWESTIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, DŁUGOTRWALE CHORYCH, STARSZYCH

Mocne strony

- + działalność Stowarzyszenia Integracyjnego „Eurobeskidy”
- + zapewnienie opieki osobom wymagającym pomocy (pomoc usługowa, ekonomiczna, praca socjalna),
- + Związek Emerytów i Rencistów,
- + dostęp do placówek opieki medycznej,
- + likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych (podjazdy, windy, programy unijne),
- + zapewnione środki finansowe związane z ponoszeniem odpłatności za pobyt osób kierowanych do DPS,
- + możliwość realizowania się osób starszych w organizacjach samopomocowych.

Słabe strony

- + niedostateczne dane statystyczne na temat liczby osób niepełnosprawnych,
- + małe zaangażowanie środowisk sąsiedzkich w bezpośrednią pomoc osobom niepełnosprawnym, chorym i starszym,
- + niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych,
- + niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- + wzrastająca liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- + brak małych form pomocy społecznej dla osób starszych (domów dziennego pobytu, rodzinnych domów pomocy społecznej),
- + bariery architektoniczne GOPS (pomieszczenia na piętrze, brak podjazdów, wind, dzwonek do drzwi)

Szanse

- + wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, starszych, chorych,
- + edukowanie o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych, chorych,
- + współpraca sektora publicznego z pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym, starszym, chorym,
- + upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- + likwidowanie barier architektonicznych,
- + działalność PFRON na rzecz osób niepełnosprawnych,
- + gwarantowane środki finansowe z budżetu państwa.

Zagrożenia

- + niewystarczająca wyspecjalizowana kadra medyczna (geriatria, gerontologia),
- + sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym,
- + wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne,
- + marginalizacja problemów osób starszych,
- + zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniową,
- + wzrost liczby osób samotnych, migracja młodych ludzi na inne tereny,

KWESTIA OSÓB UZALEŻNIONYCH

Mocne strony

- + opracowywany corocznie wg. potrzeb Gminny Program PiRPA oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- + dobre przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi,
- + istnienie grupy wsparcia AA,
- + prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- + dysponowanie przez gminę stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- + wymiana doświadczeń między instytucjami zajmującymi się uzależnieniami.

Słabe strony

- + brak funkcjonującej bazy leczenia odwykowego,
- + brak zlokalizowanych na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,

- ✚ niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- ✚ niewystarczający stan zatrudnienia w lecznictwie.

Szanse

- ✚ traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego,
- ✚ zainteresowanie fachowców różnych dziedzin współpracą na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- ✚ istniejący system wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- ✚ dostatecznie wykorzystany system informacji.

Zagrożenia

- ✚ nieskuteczne i nieefektywne działania na rzecz osób uzależnionych,
- ✚ zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie,
- ✚ łatwy dostęp do środków i substancji odurzających,
- ✚ wczesna inicjacja dzieci i młodzieży ze środkami, substancjami uzależniającymi.

KWESTIE PRZEMOCY

Mocne strony

- ✚ realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy,
- ✚ działalność Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie i grup roboczych,
- ✚ doskonalenie zawodowe kadry,
- ✚ stosowana procedura Niebieska Karta,
- ✚ działalność informacyjna instytucji współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy,

Słabe strony

- ✚ problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczną izolację sprawców przemocy w rodzinie,
- ✚ bierność świadków przemocy w rodzinie,
- ✚ brak ośrodka interwencji kryzysowej,

Szanse

- ✚ zmiany prawne umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową,
- ✚ ogólnopolski telefon zaufania dla osób dotkniętych przemocą,
- ✚ rozwijająca się infrastruktura dla osób dotkniętych problemem przemocy,

- ✚ edukowanie społeczeństwa poprzez kampanie społeczne o zasięgu ogólnokrajowym,
- ✚ programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy.

Zagrożenia

- ✚ niskie nakłady finansowe związane ze zmniejszeniem występowania zjawiska przemocy (niewystarczająca liczba mieszkań chronionych dla ofiar przemocy),
- ✚ zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie,
- ✚ zakorzenione w społeczeństwie mity, stereotypy nt. przemocy w rodzinie,
- ✚ niski poziom wiedzy społecznej nt. istniejącego zaplecza i możliwości korzystania z pomocy.

PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie gminy nie poprzestano na analizie danych sprawozdawczych Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Pracy, GUS. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stowarzyszenie Integracyjne Eurobeskidy. Dopiero sumując powyższe analizy i wynikające z nich obszary problemowe, po uwzględnieniu możliwości kompetencyjnych samorządu lokalnego wynikających z regulacji prawnych, możemy wskazać najważniejsze problemy i zaplanować rozwiązania i działania, które powinny mieć pozytywny wpływ na ich rozwiązanie. Po przeprowadzonej analizie uznano, że problemami dla których należy zaplanować działania są:

- ✚ Postępujące starzenie się społeczeństwa oraz pogarszająca się sytuacja materialna osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych, skutecznie ograniczająca im samodzielny i czynny udział w życiu społecznym.
- ✚ Wysoki poziom bezrobocia, który skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców pogłębiając obszary ubóstwa.
- ✚ Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności, które rzutują na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.
- ✚ Uzależnienia od środków psychoaktywnych (głównie od alkoholu), będące problemem społecznym gminy, przyczynia się do powstania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.
- ✚ Zagrożenie wykluczeniem społeczności lokalnych co prowadzi do dezintegracji i patologii społecznych wśród tej społeczności i negatywnie oddziałuje na środowisko zewnętrzne tej grupy.

III. ZASOBY OŚRODKA

1. Zasoby ludzkie

- + Osoba kierująca ośrodkiem – Kierownik;
- + Główny księgowy;
- + Pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej – praca w terenie, praca socjalna, wszechstronna pomoc osobom ubiegającym się o pomoc na podstawie ustawy o pomocy społecznej;
- + Administratorzy:
  - świadczenia rodzinne, zadania realizowane zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych
  - fundusz alimentacyjny, zadania realizowane zgodnie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
  - stypendia szkolne, zadania realizowane zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i ustawy oświatowej,
- + Radca prawny – udziela porad prawnych w zakresie działalności Gminnego ośrodka Pomocy Społecznej.
- + Informatyk – prowadzi nadzór nad systemem informatycznym, obsługą programów związanych z działalnością i sprawozdawczością GOPS
- + Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zadania realizowane zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,

2. Zasoby materialne

1. Środki finansowe
2. Budynki
3. Dostęp do multimediiów, telefony, faksy, sprzęt komputerowy, internet
4. Środki lokomocji – samochody prywatne do celów służbowych, ryczałt

3. Zasoby zewnętrzne, partnerzy ośrodka

- + Wójt Gminy Łodygowice
- + Rada Gminy Łodygowice
- + Urząd Gminy Łodygowice
- + Komisariat Policji w Łodygowicach
- + Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łodygowicach

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łodygowice na lata 2014 – 2024

- ✚ Gminny Ośrodek Kultury w Łodygowicach,
- ✚ Gminny Zespół Ekonomiczno- Administracyjny Szkół i Przedszkoli w Łodygowicach,
- ✚ Ośrodki zdrowia: Praktyka Grupowa Lekarzy Rodzinnych „Medyk” w Łodygowicach,
NZOZ „Vita” w Pietrzykowicach
- ✚ Placówki oświatowe: Szkoły, Przedszkola,
- ✚ Stowarzyszenie Integracyjne Eurobeskidy w Łodygowicach,
- ✚ Parafie Kościoła Katolickiego – współpraca z lokalnymi oddziałami Caritas,
- ✚ Świetlica socjoterapeutyczna, praca z dziećmi i młodzieżą, organizowanie wolnego czasu od zajęć szkolnych, pomoc w nauce, rozwijanie umiejętności informatycznych,
- ✚ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu,
- ✚ Punkt Interwencji Kryzysowej w Żywcu,
- ✚ NZOZ „Asertywność” w Żywcu,
- ✚ Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żywcu,
- ✚ Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu,
- ✚ Sąd Rejonowy w Żywcu,
- ✚ Prokuratura Rejonowa w Żywcu,
- ✚ Dom Pomocy Społecznej w Żywcu,
- ✚ Ośrodek Leczenia Uzależnień w Żywcu – Fundacja „Błękitny Krzyż”,
- ✚ Zakłady Opiekuńczo – Lecznicze: Rajcza, Żywiec, Międzybrodzie Bialskie.

Wskazując partnerów zewnętrznych ośrodka nie charakteryzowano ich działalności merytorycznej, statutowej, zaznaczono jedynie obszary, które łączą się z problematyką społeczną. Sygnalizowano kwestie, które mogą być znaczące dla planowanych działań w ramach niniejszej strategii.

IV. ADRESACI STRATEGII

Strategia skierowana jest do mieszkańców gminy Łodygowice, którzy z różnych przyczyn znaleźli się w trudnej sytuacji i wymagają pomocy w celu odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania. Adresatem Strategii są zarówno osoby samotne, jak i rodziny. Dla celów Strategii przyjęta zostanie definicja rodziny. Artykuł 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej, który definiuje rodzinę jako: „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Nadmienić należy, że takie określenie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa. Rodziną nazwana zostanie natomiast każda grupa osób, która wykazuje cechy pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

V. CELE STRATEGII

MISJA

Rada Gminy Łodygowice reprezentująca społeczność gminy Łodygowice jest zdecydowana podejmować takie działania, aby stworzyć nowoczesne formy rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierać zintegrowane działania instytucji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i osób funkcjonujących w sferze lokalnej polityki społecznej.

Celem strategii jest dążenie do poprawy standardu życia wszystkich członków społeczności, do zapewnienia mieszkańcom Gminy warunków sprzyjających osobistemu rozwojowi, wzrostu produktywnego zatrudnienia oraz eliminacji negatywnych zjawisk dotyczących mieszkańców, ich rodzin i całych społeczności tj. ubóstwa, patologii oraz wszelkich form dyskryminacji i wykluczenia społecznego.

CEL STRATEGICZNY 1.

DZIAŁANIA:

Wielopłaszczyznowe wsparcie rodzin w pełnieniu swoich funkcji.

1. Opracowanie Programu Pomocy Dziecku i Rodzinie.
2. Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjno świetlicowych.
3. Psychologiczne konsultacje rodzinne.
4. Współpraca z pedagogami szkolnymi, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną celem pomocy w pokonywaniu trudności związanych z edukacją i wychowaniem.
5. Współpraca z kuratorami rodzinnymi.
6. Integracja rodzin poprzez udział w imprezach organizowanych przez Urząd Gminy, Stowarzyszenia.
7. Kierowanie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych na kolonie.

CEL STRATEGICZNY 2.

Przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu, aktywizacja zawodowa oraz łagodzenie skutków bezrobocia wśród długotrwale bezrobotnych.

DZIAŁANIA:

1. Aktywizowanie osób bezrobotnych w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy.
2. Organizowanie robót publicznych, staży, prac społecznie-użytecznych we współpracy z Urzędem Gminy i Urzędem Pracy.

3. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych poprzez świadczenie pracy socjalnej – motywowanie do poszukiwania pracy w oparciu o kontrakt socjalny.
4. Rozpowszechnianie informacji nt. ofert pracy na rynku lokalnym.
5. Upowszechnianie ekonomii społecznej poprzez informowanie oraz podniesienie świadomości osób o znaczeniu ekonomii społecznej.
6. Wsparcie osób bezrobotnych w zmianie kwalifikacji, kształceniu w szczególności poprzez zapewnienie dostępu do odpowiednich źródeł informacji.
7. Podejmowanie współpracy w zakresie upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, usłudze pośrednictwa pracy oraz szkolenia.

CEL STRATEGICZNY 3.

Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i starszych.

DZIAŁANIA:

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy: pomoc usługowa, ekonomiczna, praca socjalna.
2. Kierowanie osób chorych, niepełnosprawnych do DPS, ZOL, ŚDP.
3. Promowanie integracji osób niepełnosprawnych i starszych ze środowiskiem lokalnym poprzez włączanie ich do zajęć kulturalnych, rekreacyjnych danej społeczności.
4. Informowanie o możliwościach uzyskania pomocy finansowej, rzeczowej z PFRON.
5. Prowadzenie usług opiekuńczych, wprowadzenie specjalistycznych usług opiekuńczych.
6. Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych.

CEL STRATEGICZNY 4.

Problem uzależnienia. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Minimalizowanie uzależnienia od alkoholu w związku z współwystępowaniem ze zjawiskiem przemocy.

DZIAŁANIA:

1. Diagnoza i pomoc psychologiczna dla osób doświadczających przemocy.
2. Diagnoza i konsultacje wstępne dla osób z problemem alkoholowym.
3. Uczestniczenie w grupach wsparcia (AA).
4. Zajęcia psychoedukacyjne nt. negatywnych skutków spożywania alkoholu przez młodzież.
5. Współpraca z Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, z Sądem, Prokuraturą i Policją.
6. Procedura Niebieskiej Karty.

7. Pomoc prawna dla osób doświadczających przemocy.
8. Praca w Zespołach Interdyscyplinarnych.
9. Realizowanie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Środki na realizację zaplanowanych działań, na realizację poszczególnych programów pochodzić będą z:

- Budżetu gminy;
- Budżetu państwa;
- Funduszy unijnych;
- Budżetów organizacji pozarządowych;
- Z innych źródeł finansowania – sponsorzy, darowizny.

VII. MONITORING I EWALUACJA

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od:

- Monitoringu i ewaluacji,
- Opracowania programów celowych ukierunkowanych na poszczególne działania.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodności ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Realizację zaplanowanych działań będzie monitorować komórka organizacyjna Urzędu Gminy Łodygowice właściwa do spraw społecznych na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w jego realizacji. Ostateczne efekty zostaną przedstawione po zakończeniu okresu realizacji strategii.

VIII. SPIS TABEL

1. Liczba ludności gminy z podziałem na wiek.
2. Dzietność rodzin wg liczby wiekowej dzieci.
3. Rodziny objęte wsparciem wg czynników wynikających z art. 7 u ops.
4. Dane liczbowe nt. zjawiska przemocy w rodzinie w 2012 roku.

IX. SPIS WYKRESÓW

1. Liczba ludności gminy z podziałem na wiek.
2. Liczba ludności gminy z podziałem na wiek w stosunku do kraju i województwa.
3. Struktura wiekowa ludności gminy Łodygowice.
4. Ludność zamieszkała w poszczególnych sołectwach gminy Łodygowice.
5. Wysokość wydatków poniesionych przez GOPS w latach 2010 – 2012 (w tyś. złotych)
6. Liczba świadczeń rodzinnych, zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych wypłacanych przez GOPS na przestrzeni lat 2010 – 2012.
7. Stopa bezrobocia rejestrowanego na podstawie GUS w Polsce, województwie śląskim, powiecie żywieckim na przestrzeni lat 2010, 2011, 2012 rok.
8. Stopa bezrobocia wg danych PUP w Żywcu w gminie Łodygowice w latach 2010 – 2012.
9. Stopa bezrobocia do porównywalnych gmin powiatu żywieckiego.
10. Osoby uprawnione do otrzymywania zasiłku stałego.
11. Struktura wieku poprodukcyjnego w stosunku do liczby mieszkańców.
12. Środki finansowe przeznaczane na rozwiązywanie problemów uzależnień w latach 2011 – 2013.
13. Liczba NK (Niebieskich Kart).
14. Liczba NK z czynnikiem podejrzenia nadużywania alkoholu.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ŁODYGOWICACH

**PROGRAM POMOCY DZIECKU
I RODZINIE
NA LATA 2014 - 2016**

Łodygowice 2014

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU
2. ANALIZA SWOT PROGRAMU POMOCY DZIECKU I RODZINIE
3. CELE PROGRAMU
4. ADRESACI PROGRAMU
5. ZADANIA PROGRAMU
6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU
7. MONITORING I EWALUACJA

WSTĘP

Zagadnienia dotyczące rodziny i dziecka stanowią zasadnicze pole działania instytucji polityki społecznej. W polityce społecznej kwestie dziecka traktujemy z uwagą i w sposób szczególny. Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych. Służby społeczne zobowiązane są do opieki nad rodzinami, które doświadczają *trudności w wypełnianiu swoich zadań*.

Rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka, które powinno zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko, przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest też najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczaniu dziecka. Dlatego jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Główne problemy dezorganizujące życie rodziny, którym często towarzyszy problem ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, czy zagrożenia bezdomnością, to choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny takie wymagają stałego wsparcia i monitorowania przez przedstawicieli różnych grup zawodowych: pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, policji, oraz opiekunów świetlic środowiskowych.

Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza rozwiązania problemu rodziny. Z uwagi na więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz praca prowadząca do stworzenia prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrót do domu.

Dlatego polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. Działania władz państwowych i samorządowych w takich sytuacjach określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich Gminnych Programów Wspierania Rodziny. Przedkładany Program Wspierania Rodziny na lata 2014 – 2016 stanowi realizację dyspozycji ustawowej i jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łodygowice na lata 2014 – 2024 i Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z uwzględnieniem ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011-2015. Należy zauważyć, że wspieranie rodziny to jednocześnie rozwój i wzmocnienie społeczności lokalnej. W rodzinie bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo jego rozwoju. Reformy ustroju terytorialnego państwa powodują, że coraz więcej kompetencji przejmują samorządy gmin i powiatów. Dzieje się to wzorem innych państw Unii Europejskiej, w których służby społeczne funkcjonują jak najbliższej rodziny. Pomoc społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości, uprawnienia.

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc ta powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada pomocniczości, która kładzie nacisk na wspieranie, a nie bezpośrednio zaspokajanie potrzeb. Mianem rodziny dysfunkcyjnej określa się rodzinę, w której występują istotne nieprawidłowości w zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych dziecka. Problemy w takich rodzinach mają najczęściej charakter wielopokoleniowego procesu, tworząc przez to błędne koło, które ciężko rodzinie przerwać wyłącznie własnymi siłami.

Celem pomocy społecznej jest również zapobieganie powstawaniu marginalizacji osób i rodzin. Chodzi o profilaktykę, która należy do najtrudniejszych zadań pomocy społecznej, bowiem wymaga większego profesjonalizmu pracowników socjalnych, współdziałania instytucji pomocy społecznej z innymi podmiotami.

Zasadnicze cele pomocy społecznej to:

- doprowadzenie osoby i rodziny otrzymującej pomoc społeczną do życiowego usamodzielnienia,
- integrowanie ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- zapewnienie potrzebującym wsparcia w przezwycięzeniu trudnej sytuacji, której nie są w stanie samodzielnie pokonać i umożliwić im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- stworzenie zabezpieczeń finansowych dla osób pozbawionych dochodów lub o niskich dochodach zwłaszcza osób w wieku poprodukcyjnym lub niepełnosprawnych,
- udzielanie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznych w tym przemocą w rodzinie.

1. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Gmina Łodygowice jest gminą wiejską, która jest lokalnym centrum edukacji, kultury i sportu. Tutaj zlokalizowane jest szkolnictwo średnie, funkcjonuje rozbudowana sieć gimnazjów, szkół podstawowych, przedszkoli, klubików dziecięcych o charakterze publicznym.

Dobrze wyposażona baza sportowa, prężnie działający Ośrodek Kultury, Stowarzyszenia tworzą możliwości samorealizacji, rozwoju zainteresowań oraz udziału w różnorodnych imprezach kulturalnych i sportowych.

Gmina posiada również dobrze działający system pomocy społecznej i programy działające na rzecz osób bezrobotnych, starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych, rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, czy też osób wykluczonych bądź zagrożonych marginalizacją społeczną. Funkcjonuje również świetlica w której prowadzone są pozalekcyjne zajęcia sportowe, a także działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Punktem wyjścia do określenia zadań Programu Pomocy Dziecku i Rodzinie jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego ośrodka Pomocy Społecznej w Łodygowicach oraz analiza społeczna gminy Łodygowice zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łodygowice na lata 2014 – 2024.

Dla potrzeb programu opracowano Kartę Diagnostyczną zawierającą informacje na temat liczby mieszkańców, liczby dzieci i młodzieży, liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego.

Karta diagnostyczna programu pomocy dziecku i rodzinie

Wyszczególnienie	rok 2012
Liczba mieszkańców gminy Łodygowice	13 925
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	127
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	735
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego	53
Liczba dzieci zamieszkujących w gminie Łodygowice w wieku 0-13	1 897
Liczba dzieci zamieszkujących w gminie Łodygowice w wieku 14-18	880

W gminie Łodygowice w 2012 roku w wieku od 0-18 lat mieszkało 2777 osób co stanowi 19,94% ogółu mieszkańców w tym w wieku od 0-13 lat było 1897 dzieci (13,62%) oraz od 14 – 18 lat było 880 dzieci (6,32%).

Z analizy danych GOPS wynika, że w 2012 roku ok. 1 010 rodzin korzystało z różnych form wsparcia realizowanych przez ośrodek pomocy społecznej, co stanowi 7,25% ogółu liczby mieszkańców .

W roku 2012 ogółem z pomocy społecznej korzystało 127 rodzin, w roku bieżącym tj. 2013 ponownie widoczny jest wzrost osób korzystających z pomocy tut. ośrodka. Wśród rodzin z dziećmi najliczniejszą grupę stanowią rodziny wielodzietne, następnie rodziny z dwojgiem dzieci, dalej z jednym dzieckiem, najmniejszą grupę stanowią rodziny z trojgiem dzieci.

Dzietność w rodzinach	2010	2011	2012
od 4 dzieci wzwyż	12	16	13
z 3 dzieci	5	7	7
z 2 dzieci	8	16	10
z 1 dzieckiem	2	6	9

Z danych ops przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że w latach 2010-2012 we wszystkich przedziałach tzn. od 1 dziecka do 7 i więcej zauważalny jest wzrost rodzin z 1 dzieckiem, maleje liczba rodzin z dwójką i trójką dzieci, a także liczba rodzin wielodzietnych.

Wzrasta liczba rodzin niepełnych. W roku 2012 z pomocy tut ośrodka korzystało 15 rodzin. Najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc jest ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie. Liczba osób objętych wsparciem z powodu ubóstwa wzrosła o 13,51% z tytułu niepełnosprawności o 4,05% z tytułu bezrobocia utrzymuje się na tym samym poziomie. Najczęstszą przyczyną korzystania z pomocy jest także długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Tu można zauważyć również tendencję wzrastającą o 6,96%.

W związku z szeroko upowszechnioną akcją pomocy rodzinom w ich prawidłowym funkcjonowaniu od lat prowadzona jest pomoc w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Każde dziecko z terenu gminy, uczące się w szkole ma możliwość otrzymania gorącego posiłku. Program cieszy się dużą popularnością, propaguje zdrowe nawyki żywieniowe, jak również stanowi znaczącą pomoc dla rodziny.

2. ANALIZA SWOT PROGRAMU POMOCY DZIECKU I RODZINIE

Program Pomocy Dziecku i Rodzinie będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje przedstawione w mocnych stronach analizy SWOT. Instytucje te ukierunkowane są na stronę udzielania różnych form pomocy dziecku i rodzinie.

Mocne strony

- ✚ Urząd Gminy Łodygowice:
  - prowadzenie Programów na rzecz integracji społecznej,
  - wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny.
- ✚ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Łodygowice:
  - praca socjalna,
  - pomoc finansowa i rzeczowa,
  - przyznawanie i wypłacanie stypendiów,
  - dożywianie dzieci i młodzieży w placówkach szkolnych,
  - aktywizacja społeczno-zawodowa,
  - pośredniczenie w organizowaniu kolonii,
  - w dyspozycji lokal mieszkaniowy dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.
- ✚ Gminny Zespół Interdyscyplinarny:
  - wsparcie i pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
  - działalność informacyjna instytucji współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- ✚ Gminny Ośrodek Kultury Łodygowice:
  - organizowanie imprez, prowadzenie zespołów, sekcji i kół zainteresowań,
  - wakacyjne propozycje dla dzieci i młodzieży,
- ✚ Placówki oświatowo-wychowawcze z terenu gminy:
  - działalność edukacyjno-wychowawcza,
  - wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla dzieci i rodziców,
  - propagowanie idei wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży (paczki świąteczne, organizowane mikołajki),
- ✚ Gminna Komisja ds. Przeciwdziałania i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
  - przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu,

- + Stowarzyszenie Integracyjne „Eurobeskidy”,
- + Parafie z terenu gminy:
  - wydawanie żywności z Programu PEAD,
  - organizowanie wycieczek dla dzieci i młodzieży,
  - działalność charytatywna (dowożenie paczek świątecznych dla rodzin najuboższych),
  - prowadzenie grup parafialnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
- + Komisariat Policji Łodygowice,
- + Placówki opieki medycznej:
  - działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.

Słabe strony

- + mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny,
- + brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego,
- + zbyt mała aktywność w zakresie organizacji grup wsparcia i grup samopomocowych,
- + niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją,
- + brak placówek dla nieletnich i samotnych matek z dziećmi oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie.

Szanse

- + utworzenie stanowiska pracy asystenta rodziny,
- + wzrastające znaczenie organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- + możliwość pozyskiwania środków z Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- + prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży m. in. przez szkoły,.
- + gwarantowane środki finansowe z budżetu państwa,
- + istniejący system wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- + zmiany prawne umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową,

- + ogólnopolski telefon zaufania dla rodzin dotkniętych przemocą,
- + edukowanie społeczeństwa poprzez kampanie społeczne o zasięgu ogólnokrajowym,

Zagrożenia

- + zjawisko uzależnienia się od pomocy społecznej, wyuczonej bezradności, rozpad więzi społecznych, a także marginalizacja i alienacja grup i osób,
- + brak możliwości zaspokojenia uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych rodziny,
- + brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne,
- + zagrożenia funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo,
- + zjawisko osłabienia instytucji rodzinnych wśród osób dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- + zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniową,
- + wzrost liczby osób samotnych, migracja młodych ludzi na inne tereny,
- + wczesna inicjacja dzieci i młodzieży ze środkami, substancjami uzależniającymi.

3. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Stworzenie warunków do prawidłowego wypełniania przez rodziny funkcji opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Łodygowice

Cele szczegółowe:

1. Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny.
2. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych.
3. Podejmowanie i koordynacja działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

4. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami Programu będą:

1. Rodziny zamieszkałe w gminie Łodygowice, doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych.
2. Rodziny zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,
3. Rodziny którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

5. ZADANIA PROGRAMU

Zadania w zakresie realizacji programu zawiera poniższa tabela. Zadania w ramach programu będą realizowane przez wszystkie wskazane podmioty uwzględnione w analizie SWOT (mocne strony)

Lp.	Zadania	Działania	Wskaźniki
1.	Prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej umacnianiu rodziny	Udział w projektach i programach mających na celu wspieranie rodziny	1.Ilość spotkań. 2.Artykuły w prasie lokalnej, internecie.
2.	Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych	1.Praca z rodziną: - poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, socjalne, pedagogiczne) 2.Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej: - dożywianie dzieci w szkołach - współfinansowanie wypoczynku - organizowanie czasu wolnego - współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub terapeutycznej 3.Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka: - praca socjalna z rodziną, - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka i rodziny.	1.Ilość udzielanych porad. 2.Liczba dożywianych dzieci. 3.Liczba dzieci korzystających z wypoczynku. 4.Liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej. 5.Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej
3.	Podjęmowanie i koordynacja działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej	1.Współpraca pracowników socjalnych, szkół, policji, kuratorów GKds.PiRPA, ZI, itp. 2. Współpraca z PCPR. 3.Możliwość podnoszenia kwalifikacji szkolenia dla pracowników socjalnych i innych specjalistów.	1.Liczba dzieci powracających do rodziny naturalnej. 2.Ilość certyfikatów, zaświadczeń.

6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródła finansowania Programu:

- Środki własne gminy zaplanowane na dany rok budżetowy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Łodygowicach.
- Środki pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
- Dotacje z budżetu państwa.
- Środki unijne i pozabudżetowe.

7. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring będzie polegał na gromadzeniu i ocenie danych pod kątem realizacji celów Programu. Zebrane informacje będą wykorzystane do planowania działań profilaktycznych, które będą wpisywane w formie zadań do wykonania poprzez poszczególne instytucje i organizacje realizujące Program.